Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 3. aprill 2025
(OR. en)

7750/25

JAI 415	**COPEN 79**
COSI 55	**FREMP 76**
ENFOPOL 109	**RELEX 413**
CRIMORG 59	**CFSP/PESC 530**
ENFOCUSTOM 53	**PROCIV 32**
IXIM 73	**CIVCOM 85**
CT 42	**COPS 157**
COTER 48	**IPCR 22**
CORDROGUE 43	**HYBRID 29**
CYBER 87	**DISINFO 20**
MIGR 121	**TELECOM 104**
FRONT 80	**DIGIT 58**
ASIM 28	**MI 197**
VISA 51	**COMPET 226**
SCHENGEN 20	**UD 73**
JAIEX 32	**ENV 237**
CATS 13	**TRANS 114**
DATAPROTECT 59	**CULT 27**
DROIPEN 36	**RECH 138**
EU-LISA	***EUDA***
CH	***FRA***
FRONTEX	***NO***
EUAA	***LI***
EUROJUST	***IS***
EPPO	***CEPOL***
EUROPOL	

SAATEMÄRKUSED

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	2. aprill 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 148 final
Teema:	KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE Euroopa sisejulgeoleku strateegia ProtectEU

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 148 final.

Lisatud : COM(2025) 148 final

EUROOPA
KOMISJON

Strasbourg, 1.4.2025
COM(2025) 148 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE

Euroopa sisejulgeoleku strateegia ProtectEU

1. Euroopa sisejulgeoleku strateegia ProtectEU

Julgeolek on kõigi meie vabaduste tugisammas. Demokraatia, õigusriik, põhiõigused, eurooplaste heaolu, konkurentsivõime ja jõukus – kõik sõltuvad meie võimest pakkuda põhilisi julgeolekutagatisi. Uuel julgeolekuohtude ajastul, kus me praegu elame, sõltub ELi liikmesriikide suutlikkus tagada oma kodanike julgeolek rohkem kui kunagi varem **ühtsest Euroopa lähenemisviisist meie sisejulgeoleku kaitsmisele**. Muutuval geopoliitilisel maastikul peab Euroopa ka edaspidi täitma oma pikaaegset lubadust tagada rahu.

Esimesed sammud Euroopa julgeolekustruktuuri loomiseks on juba astutud. Viimasel kümnendil on liidule antud paremad kollektiivsed tegevusmehhanismid õiguskaitse- ja õigusalase koostöö, piirijulgeoleku, raske ja organiseeritud kuritegevuse vastase võitluse, terrorismi ja vägivaldse äärmusluse vastase võitluse ning ELi füüsilise ja digitaalse elutähtsa taristu kaitse valdkonnas. Endiselt on keskse tähtsusega varem vastu võetud õigusaktide ja väljatöötatud poliitika nõuetekohane rakendamine.

Tänaste ohtude olemus ning ELi sise- ja välisjulgeoleku vaheline lahutamatu seos nõuavad meilt, et teeksime veelgi rohkem.

Ohupilt on murettekitav. Piir **hübriidohtude** ja avaliku sõjapidamise vahel on ähmane. Venemaa on korraldanud ELi ja tema partnerite vastu hübriidkampaania nii internetis kui ka väljaspool seda, et häirida ja õõnestada ühiskondlikku ühtekuuluvust ja demokraatlikke protsesse ning panna proovile ELi solidaarsus Ukrainaga. Vaenulikud välisriigid ja riikide toetatavad jõud püüavad sisse imbuda ja häirida meie elutähtsa taristu toimimist ja tarneahelaid, varastada tundlikke andmeid ning positsioneerida end nii, et tekitada tulevikus võimalikult suuri häireid. Nad kasutavad kuritegevust teenusena ja kurjategijaid vahendajatena. Lisaks muudab meie tarneahelate sõltuvus kolmandatest riikidest meid vaenulike riikide hübriidkampaaniate suhtes haavatavamaks.

Nagu on rõhutatud Europoli hiljuti esitatud Euroopa Liidu hinnangus raske ja organiseeritud kuritegevuse põhjustatud ohtudele (SOCTA), on võimsad **organiseeritud kuritegevuse võrgustikud** Euroopas üha suurema haardega, neid toetatakse internetis ning nende tegevus kandub üle majandusse ja mõjutab meie ühiskonda[1]. Kui organiseeritud kuritegevus on kogukonnas või majandussektoris kanda kinnitanud, on selle väljajuurimine suurt vaeva nõudev: kolmandik kõige ohtlikumatest kuritegelikest võrgustikest on tegutsenud üle kümne aasta. Krüptoraha ja paralleelsed finantssüsteemid aitavad neil oma kriminaaltulu pesta ja varjata.

Terrorismiohu tase Euroopas on endiselt kõrge. Piirkondlikud kriisid väljaspool ELi tekitavad dominoefekti ning motiveerivad erineva ideoloogilise taustaga terroriste värbama või mobiliseerima liikmeid või suurendama oma suutlikkust. Nad suunavad oma radikaliseerimis- ja värbamispüüdlused eelkõige ühiskonna kõige haavatavamatele rühmadele ja teatavatele noortele. Nad õhutavad üksikründajate rünnakuid ja süsteemivastase äärmusluse kasvu, mille eesmärk on häirida demokraatlikku õiguskorda.

Tehnoloogilise arengu suured edusammud annavad meile olulised vahendid julgeolekustruktuuri täiustamiseks. Kuid üha levinumad on küberründed ja välisriigist lähtuvad infomanipulatsioonid, milleks kasutatakse ära uusi tehnoloogiaid, nagu tehisintellekt. Internetis on eriti ohustatud lapsed, noored ja eakad ning internetis leviv vaen ohustab väljendusvabadust ja sotsiaalset ühtekuuluvust.

[1] https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf.

Elu on vähem turvaline ja seda tunnetab üha enam eurooplasi, kelle **arusaam ohutusest ja julgeolekust ELis** on muutunud sedavõrd, et kui küsitakse tuleviku kohta, on 64 % mures ELi julgeoleku pärast[2]. Üha enam on mures ka ettevõtjad, sest väärinfo ja desinformatsioon, kuritegevus ja ebaseaduslik tegevus ning küberspionaaž kuuluvad kõik Maailma Majandusfoorumi 2025. aasta ülemaailmsete riskide aruandes[3] nimetatud kümne suurima riski hulka.

Eurooplased peaksid **saama elada nii, et nad ei tunne hirmu** tänaval, kodus, avalikes kohtades, metroos ega internetis. ELi julgeolekualane töö keskendub eelkõige nende inimeste kaitsmisele, kes on kõige haavatavamad rünnakute suhtes, mis kipuvad mõjutama ebaproportsionaalselt lapsi, naisi ja vähemusi, sealhulgas juudi ja moslemite kogukondi. See on oluline vastupidava ja ühtse ühiskonna ülesehitamiseks.

Komisjon koostab **Euroopa sisejulgeoleku strateegia**, et järgnevatel aastatel ohtudega paremini võidelda. Karmimate õiguslike vahendite, tihedama koostöö ja parema teabevahetusega suurendame oma vastupanuvõimet ja kollektiivset suutlikkust julgeolekuohte prognoosida, ennetada, avastada ja neile tulemuslikult reageerida. Ühtne lähenemisviis sisejulgeolekule võib aidata liikmesriikidel kasutada tehnoloogiat julgeoleku tugevdamiseks, mitte nõrgestamiseks, edendades samal ajal kõigile turvalist digiruumi. Sellega toetatakse ka liikmesriikide ühist reageerimist liidu sisejulgeolekut mõjutavatele ülemaailmsetele poliitilistele ja majanduslikele muutustele.

Strateegias juhindutakse **kolmest põhimõttest** ning selle keskmes on õigusriigi ja põhiõiguste austamine.

Esiteks seatakse selles eesmärgiks muuta julgeolekukultuuri. Meil on vaja **kogu ühiskonda hõlmavat lähenemisviisi**, mis kaasaks kõiki kodanikke ja sidusrühmi, sealhulgas kodanikuühiskonda, teadusringkondi, akadeemilisi ringkondi ja erasektori üksusi. Seepärast kasutatakse strateegia raames võetavate meetmete puhul võimaluse korral integreeritud ja paljusid sidusrühmi hõlmavat lähenemisviisi.

Teiseks **tuleb julgeolekukaalutlused integreerida kõikidesse ELi õigusaktidesse, tegevuspõhimõtetesse ja programmidesse**, sealhulgas ELi välistegevusse. Õigusakte, tegevuspõhimõtteid ja programme tuleb ette valmistada, läbi vaadata ja rakendada julgeolekuperspektiivi silmas pidades ning tagada, et julgeolekuga seotud ühtse ja tervikliku lähenemisviisi edendamiseks võetakse arvesse vajalikke julgeolekukaalutlusi.

Ohutu, turvaline ja vastupanuvõimeline Euroopa vajab **ELilt, liikmesriikidelt ja erasektorilt suuri investeeringuid**. Käesolevas strateegias sätestatud prioriteetide ja meetmete rakendamiseks on vaja piisavalt inimressursse ja rahalisi vahendeid. Nagu on sätestatud teatises „Järgmise mitmeaastase finantsraamistiku koostamise tegevuskava“,[4] peab Euroopa suurendama avaliku sektori kulutusi julgeolekule ning edendama julgeolekualaseid teadusuuringuid ja investeeringuid, millega kindlustatakse tema strateegilist autonoomiat.

Käesolev strateegia täiendab **ELi kriisivalmiduse strateegiat**,[5] milles on sätestatud kõiki ohte hõlmav integreeritud lähenemisviis konfliktideks, inimtegevusest tingitud katastroofideks ja loodusõnnetusteks ning kriisideks valmisolekule, ning **ühist valget raamatut „Euroopa kaitsevalmidus 2030“**,[6] millega toetatakse kaitsevõime arendamist ja omandamist kogu ELis, et heidutada välisvaenlasi. Komisjon teeb ka ettepaneku koostada **Euroopa demokraatia**

[2] Eurobaromeetri kiiruuring FL550: ELi probleemid ja prioriteedid.
[3] https://reports.weforum.org/docs/WEF_Global_Risks_Report_2025.pdf, lk 17.
[4] COM(2025) 46 final.
[5] JOIN(2025) 130 final.
[6] JOIN(2025) 120 final.

kaitse programm, millega tugevdada ELis demokraatia vastupanuvõimet. Nendes algatustes esitatakse visioon ohutust, turvalisest ja vastupanuvõimelisest EList.

Euroopa sisejulgeoleku uus juhtimisstruktuur

Komisjon teeb tihedat koostööd liikmesriikide ja ELi asutustega, et ajakohastada ELi lähenemisviisi sisejulgeolekule nii strateegilisel kui ka operatiivtasandil.

Selleks võetakse järgmised meetmed:

- **tehakse järjepidevalt kindlaks, millist mõju võivad avaldada uued ja läbivaadatud komisjoni algatused julgeolekule ja valmisolekule algusest peale ja kogu läbirääkimisprotsessi vältel;**
- **korraldatakse komisjoni Euroopa sisejulgeoleku projektirühma korrapäraseid koosolekuid, mida toetab strateegiline valdkondadevaheline koostöö kogu komisjonis;**
- **tutvustatakse sisejulgeolekuga seotud ohuanalüüse, et toetada julgeolekukolleegiumi tööd;**
- **korraldatakse liikmesriikidega nõukogus ohuanalüüsil ja peamiste poliitikaprioriteetide alasel mõttevahetusel põhinevaid arutelusid muutuvate sisejulgeolekualaste väljakutsete üle;**
- **antakse korrapäraselt aru Euroopa Parlamendile ja nõukogule, et jälgida ja toetada peamiste julgeolekualgatuste süstemaatilist rakendamist.**

2. Integreeritud olukorrateadlikkus ja ohuanalüüs

Pakume ELile uusi viise teabe jagamiseks ja kombineerimiseks ning korrapärast ELi sisejulgeolekuohtude analüüsi, mis aitab kaasa riskide ja ohtude põhjalikule hindamisele.

Julgeolek algab **toimivast prognoosimisest**. EL peab tuginema põhjalikule, piisavalt autonoomsele ja ajakohasele olukorrateadlikkusele ja ohuanalüüsile. Reageerimist võimaldav luureteave, mida liikmesriike kutsutakse üles veelgi täiustama ühtse luureandmete analüüsivõime (SIAC) kaudu, mis on liikmesriikide luureteenistuste ühtseks kontaktpunktiks, on väga oluline, et ohte hinnata ja nende vastu võidelda ning kujundada poliitilisi ja seadusandlikke meetmeid[7]. Peame ELi tasandil tulemuslikumalt ja ühiselt kasutama **luureandmetel põhinevaid analüüse** ja **ohuhinnanguid**.

Komisjon koostab mitmesuguste ELi tasandi ja konkreetsete sektorite riski- ja ohuhinnangute[8] põhjal **korrapäraseid ELi sisejulgeoleku ohtude analüüse**, et teha kindlaks peamised julgeolekuprobleemid, millest lähtuvalt kujundada poliitikaprioriteedid. Need aitavad välja töötada paindliku ja olukorra vajadustele vastava sisejulgeolekupoliitika, mis võimaldab tulemuslikult reageerida muutuvatele ohtudele, kaitsta inimesi ja ettevõtjaid paremini rünnakute eest ning võtta sihipäraseid ja õigeaegseid poliitikameetmeid. Need ELi sisejulgeoleku ohtude analüüsid aitavad koostada ka **ELi terviklikke (sektoriüleseid, kõiki ohte hõlmavaid) riskide ja ohtude hinnanguid**, mille on välja töötanud komisjon ja kõrge esindaja, nagu on sätestatud ELi kriisivalmiduse strateegias.

[7] Ühiselt turvalisem – Euroopa tsiviil- ja sõjalise valmisoleku tugevdamine, lk 23.

[8] Selle ohuanalüüsi aluseks olevad valdkondlikud ohuhinnangud hõlmavad Euroopa Liidu hinnangut raske ja organiseeritud kuritegevuse põhjustatud ohtudele (SOCTA), ELi aruannet terrorismi olukorra ja suundumuste kohta (TE-SAT), ühist küberhindamise aruannet (JCAR) ning rahapesu ja terrorismi rahastamise ohtude, riskide ja meetodite tulevasi hindamisi, mille korraldavad komisjon ning Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Amet.

Usaldus ja turvaline käitlemine on teabe jagamiseks hädavajalikud ning selleks on vaja usaldusväärset ja turvalist taristut. ELi institutsioonid, organid ja asutused peavad tagama oma suutlikkuse kasutada tundliku ja salastatud teabe vahetamiseks nii omavahel kui ka liikmesriikidega **turvalisi sidekanaleid**. Investeeringud **koostalitlusvõimelistesse turvalistesse süsteemidesse** ja usaldusväärsesse tehnoloogiasse tugevdavad ELi autonoomiat ning ELi suutlikkust ohjata kriise ja tagada tegevuskerksus. Sellega seoses kutsub komisjon kaasseadusandjaid tungivalt üles viima lõpule läbirääkimised **ettepaneku üle, mis käsitleb määrust infoturbe kohta liidu institutsioonides, organites ja asutustes**, eelkõige selleks, et tagada tundliku salastamata ja salastatud teabe käitlemise ühine raamistik[9].

Selleks et tagada oma operatiivjulgeolek ja olukorrateadlikkus, vaatab komisjon läbi oma üldise julgeolekujuhtimise raamistiku ja loob **integreeritud infoturbekeskuse (ISOC)**, et kaitsta inimesi, materiaalset vara ja tööülesannete täitmist kõigis komisjoni tegevuskohtades. Komisjon suurendab ka oma tegevus- ja analüüsisuutlikkust, et teha kindlaks ja leevendada hübriidohte.

Vastavalt ELi kriisivalmiduse strateegiale integreeritakse valmisoleku- ja julgeolekukaalutlused ELi õigusaktidesse, tegevuspõhimõtetesse ja programmidesse. Kui komisjon koostab valmisolekut ja julgeolekut silmas pidades uusi õigusakte, tegevuspõhimõtteid või programme või vaatab läbi olemasolevaid, selgitab ta järjepidevalt välja eelistatud poliitikavariandi võimaliku mõju valmisolekule ja julgeolekule. Seda toetatakse komisjoni poliitikakujundajate korrapäraste koolitustega.

Selleks et toetada liikmesriike, arutab komisjon nõukoguga muutuvaid sisejulgeolekualaseid väljakutseid ja peamisi poliitikaprioriteete ning annab nõukogule korrapäraselt teavet strateegia rakendamise kohta. Lisaks teavitab komisjon Euroopa Parlamenti ja asjaomaseid sidusrühmi kõigist asjakohastest meetmetest ja kaasab neid nendesse.

Põhimeetmed

Komisjon:

- **töötab välja ja esitab korrapäraseid ohuanalüüse ELi sisejulgeolekuga seotud probleemide kohta**

Liikmesriike kutsutakse üles:

- **tõhustama luureteabe jagamist SIACiga ning tagama parema teabevahetuse ELi asutuste ja organitega**

Euroopa Parlamenti ja nõukogu kutsutakse üles:

- **viima lõpule läbirääkimised ettepaneku üle, mis käsitleb määrust infoturbe kohta liidu institutsioonides, organites ja asutustes**

3. ELi julgeolekusuutlikkuse tugevdamine

Töötame välja uued õiguskaitsevahendid, muu hulgas kujundame ümber Europoli, ning paremad vahendid turvalise andmevahetuse ja andmetele seadusliku juurdepääsu koordineerimiseks ja tagamiseks.

Selleks et muutuvate ohtudega tõhusalt võidelda, peab EL suurendama oma julgeolekusuutlikkust ja edendama innovatsiooni. Kuna sisejulgeolekuohtude vastu võitlemisel on põhiroll õiguskaitse- ja õigusasutustel, vajavad nad kiireks ja tõhusaks tegutsemiseks õigeid

[9] COM(2022)119 final.

operatiivvahendeid ja -suutlikkust. On oluline võimaldada nende asutuste piiriülene ja teenistustevaheline suhtlus ja tegevuse koordineerimine, et tagada tõhus ennetamine, avastamine, uurimine ja süüdistuse esitamine.

ELi sisejulgeolekuasutused ja -organid

ELi justiits-, siseküsimuste ja küberturvalisuse valdkonna asutustel ja organitel on ELi julgeolekustruktuuris keskne roll, mis nende vastutusalade laienedes aina suureneb.

Europolil on praegu, 25 aastat pärast loomist ELi julgeolekuraamistikus olulisem roll kui kunagi varem. Ta toetab keerulisi piiriüleseid uurimisi, hõlbustab teabevahetust, arendab uuenduslikke politseitöö vahendeid ja pakub õiguskaitseasutustele kõrgetasemelist oskusteavet. Europolil ei ole siiski võimalik täielikult ära kasutada oma operatiivpotentsiaali uurimis- ja operatiivtegevuse toetamisel, et võidelda piiriülese kuritegevuse vastu: põhjused ulatuvad ebapiisavatest ressurssidest kuni asjaoluni, et tema praegused volitused ei hõlma uusi julgeolekuohte, nagu sabotaaž, hübriidohud või infomanipulatsioon. Seepärast teeb komisjon ettepaneku **Europoli volitusi põhjalikult muuta**, et Europolist saaks tõeliselt toimiv politseiasutus, mis pakub liikmesriikidele suuremat toetust. Eesmärk on suurendada Europoli tehnoloogilist oskusteavet ja suutlikkust toetada riiklikke õiguskaitseasutusi, tõhustada koordineerimist teiste asutuste ja organite ning liikmesriikidega, tugevdada strateegilisi partnerlusi partnerriikide ja erasektoriga ning tagada tugevdatud järelevalve Europoli üle.

Lisaks teeb komisjon tööd selle nimel, et veelgi **parandada ELi sisejulgeolekuasutuste ja -organite tulemuslikkust ja vastastikust täiendavust ning tugevdada sujuvat koostööd** nende vahel.

Eurojusti volitusi hinnatakse ja tugevdatakse, et muuta õigusalane koostöö tulemuslikumaks tänu suuremale vastastikkusele täiendavusele ja koostööle Europoliga. Selle hulka kuulub Eurojusti tõhususe ja suutlikkuse suurendamine, et pakkuda liikmesriikide õigusasutustele ennetavat tuge ja analüüse. Võttes arvesse **Euroopa Prokuratuuri (EPPO)** ainulaadset pädevust uurida liidu finantshuve kahjustavaid kuritegusid ja esitada nende eest süüdistusi, kaalub komisjon, kuidas kõige paremini suurendada EPPO suutlikkust kaitsta liidu rahalisi vahendeid. See tähendab EPPO ja Europoli koostöö tugevdamist.

Koostöö jaoks on äärmiselt oluline **tõhus ja turvaline teabevahetus asutuste vahel**. Europoli ja Frontexi vastastikune teabevahetus, sealhulgas operatiiveesmärkidel, peab toimuma kiiresti, nagu on sätestatud 2024. aasta jaanuari ühisavalduses[10]. **eu-LISA**-l on keskne roll, et tagada andmete turvaline säilitamine ja käideldavus ametitevahelise parema koordineerimise ja tõhusama teabevahetuse eesmärgil. **Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet** pakub eksperditeadmisi põhiõiguste kaitsmise kohta julgeolekupoliitika väljatöötamisel ja rakendamisel.

ELi Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ametile (AMLA) on antud volitused võrrelda piiriüleste juhtumite ühisanalüüside tegemiseks teavet päringutabamuse või selle puudumise alusel Europoli, EPPO, Eurojusti ja Euroopa Pettustevastase Ameti poolt kättesaadavaks tehtud teabega.

Euroopa Liidu Küberturvalisuse Ametil (ENISA) on keskne roll Euroopa küberturvalisusalaste õigusaktide rakendamisel. **Küberturvalisuse määruse eelseisva läbivaatamise** käigus hindab komisjon ENISA volitusi ja teeb ettepaneku seda ajakohastada, et suurendada ELi lisaväärtust.

Tolli- ja muude õiguskaitseasutuste vahelist koostööd suurendatakse **ELi Tolliameti** ja **ELi tolliandmekeskuse** kavandatava loomisega ELi tollireformi paketi raames. Tulevaselt

[10] https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/europol-frontex_joint_statement_signed_31.1.2024.pdf.

tolliandmekeskuselt saadud teave ning Europolilt, Eurojustilt, EPPO-lt, OLAFilt, AMLA-lt ja Frontexilt nende vastavate pädevuste raames saadud seotud andmed tõhustavad ühisanalüüsi ja aitavad kaasa ühtsemale operatiivtegevusele, eelkõige välispiiridel. Komisjon kutsub kaasseadusandjaid üles viima kiiresti lõpule läbirääkimised ELi tollireformi üle ja jätkab nende abistamist sel eesmärgil.

EPPO, OLAFi, Europoli, Eurojusti, AMLA ja kavandatava ELi Tolliameti vahelise vastastikuse täiendavuse suurendamine tugineb ka **ELi pettustevastase võitluse struktuuri** käimasoleva läbivaatamise tulemustele. Sisejulgeolekule võib kasu olla sellest terviklikust lähenemisviisist, mis keskendub nii kriminaalõiguslike kui ka haldusvahendite paremale kasutamisele, IT-süsteemide koostalitlusvõimele ja tihedamale koostööle.

Elutähtis teabevahetus

Praegu käitatakse **elutähtsa teabevahetuse süsteeme**[11] enamikul juhtudel eraldi riiklikul tasandil. See tähendab, et esmareageerijad ei saa sageli suhelda oma kolleegidega, kui nad ületavad teise liikmesriigi piiri. Mõnes liikmesriigis on piiratud ka eri liiki esmareageerijate (nt politsei ja kiirabi) vaheline suhtlus. Enamiku süsteemide standardid ei vasta tänapäevastele funktsionaalsuse ja vastupidavuse nõuetele, ning see piirab märkimisväärselt esmareageerijate reageerimisvõimet, eriti piiriüleselt.

Selleks et parandada ELi suutlikkust kriisidele reageerida, esitab komisjon õigusakti ettepaneku **Euroopa elutähtsa teabevahetuse süsteemi** loomiseks, et ühendada liikmesriikide järgmise põlvkonna elutähtsa teabevahetuse süsteemid ELis. Euroopa elutähtsa teabevahetuse süsteem põhineb kolmel strateegilisel sambal: operatiivne liikuvus, tugev vastupanuvõime ja strateegiline sõltumatus. Euroopa elutähtsa teabevahetuse süsteemi algatusega kehtestatakse ühtlustatud nõuded ja aidatakse ajakohastada liikmesriikide elutähtsa teabevahetuse süsteeme, võimaldades neil sujuvalt toimida. Sellega suurendatakse ka süsteemi katvust tulevikus kasutusele võetava mitmeorbitaalse süsteemi IRIS^2 [12] abil. ELi rahastatavate projektidega suurendatakse peamiselt Euroopa tehnoloogia pakkujatele tuginedes Euroopa elutähtsa teabevahetuse süsteemi tehnilist suutlikkust, et edendada ELi strateegilist autonoomiat selles tundlikus sektoris.

Seaduslik juurdepääs andmetele

Õiguskaitse- ja õigusasutustel peab olema võimalik kuritegusid uurida ja nende vastu meetmeid võtta. Tänapäeval on peaaegu kõigil raske ja organiseeritud kuritegevuse vormidel digitaalne jalajälg[13]. Ligikaudu 85 % kriminaaluurimistest tugineb nüüd õiguskaitseasutuste suutlikkusele pääseda juurde digitaalsele teabele[14].

Tõhusa õiguskaitse eesmärgil andmetele juurdepääsu käsitlev kõrgetasemeline töörühm rõhutas oma lõpparuandes,[15] et õiguskaitseasutused ja kohtud on viimasel kümnendil kurjategijatest maha jäänud, kuna kurjategijad kasutavad vahendeid ja tooteid, mida pakuvad teiste jurisdiktsioonide teenuseosutajad, kes on võtnud kasutusele meetmed, mis jätavad nad ilma võimalusest teha konkreetsetes kriminaalasjades seadusliku taotluse alusel koostööd. Seetõttu on tulevikus oluline süstemaatiline koostöö õiguskaitseasutuste ja eraõiguslike isikute,

[11] Need on õiguskaitseasutuste, piirivalveametnike, tolliasutuste, elanikkonnakaitse, tuletõrjujate, meditsiinilistele hädaolukordadele reageerijate ning muude avaliku julgeoleku ja ohutusega seotud peamiste osalejate kasutatavad võrgustikud.

[12] ELi satelliidisüsteem (EU Infrastructure for Resilience, Interconnectivity and Security by Satellite).

[13] https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf.

[14] https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52019PC0070.

[15] Tõhusa õiguskaitse eesmärgil andmetele juurdepääsu käsitleva kõrgetasemelise töörühma lõpparuanne, 15.11.2024, 4802e306-c364-4154-835b-e986a9a49281_en.

sealhulgas teenuseosutajate vahel, et häirida kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike ja üksikisikute tegevust liidus ja mujal.

Kuna üha laialdasemalt minnakse üle digitehnoloogiale, mis annab kurjategijatele uute vahendite hankimiseks veelgi rohkem võimalusi, on ülimalt oluline luua andmetele juurdepääsu raamistik, mis vastab vajadusele tagada õigusnormide täitmine ja kaitsta meie väärtusi. Samavõrd oluline on tagada digisüsteemide kaitse loata juurdepääsu eest, et säilitada küberturvalisus ja pakkuda kaitset esilekerkivate julgeolekuohtude eest. Sellistes juurdepääsuraamistikes tuleb järgida ka põhiõigusi ning tagada eraelu puutumatuse ja isikuandmete piisav kaitse.

Viimastel aastatel on EL võtnud meetmeid nii **internetikuritegevuse vastu võitlemiseks kui ka selleks, et hõlbustada kõigi kuritegude korral juurdepääsu digitaalsetele tõenditele**, võttes vastu elektroonilisi tõendeid käsitlevad normid, mida hakatakse täielikult kohaldama alates 2026. aasta augustist[16]. Neid täiendatakse rahvusvahelise õiguse aktidega teabe ja tõendite vahetamise kohta. Komisjon teeb varsti ettepaneku allkirjastada ja sõlmida uus **küberkuritegevuse vastane ÜRO konventsioon**.

Kõrgetasemelise töörühma soovituste[17] järgimiseks esitab komisjon 2025. aasta esimesel poolel **tegevuskava, milles nähakse ette õiguslikud ja praktilised meetmed**, mida ta kavatseb võtta, **et tagada seaduslik ja tulemuslik juurdepääs andmetele**. Selle tegevuskava järelmeetmete prioriteediks seab komisjon hinnangu andmise **andmete säilitamise normide** mõjule ELi tasandil ja **krüpteerimist käsitleva tehnoloogia tegevuskava** koostamise, et teha kindlaks ja hinnata tehnoloogilisi lahendusi, mis võimaldaksid õiguskaitseasutustel krüpteeritud andmetele seaduslikul viisil juurde pääseda, kaitstes küberturvalisust ja põhiõigusi.

Operatiivkoostöö

Komisjon teeb koostööd liikmesriikide, ELi asutuste ja organite ning partnerriikidega, et tugevdada operatiivkoostööd, mis on oluline paremate tulemuste saavutamiseks rahvusvahelise organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi vastases võitluses.

Raske ja organiseeritud kuritegevuse vastase ühismeetme peamise ELi raamistikuna on **kuritegevusega seotud ohte käsitlev valdkondadevaheline Euroopa platvorm (EMPACT)** saavutanud märkimisväärseid tegevustulemusi. Kuritegevusega seotud ohte käsitleva valdkondadevahelise Euroopa platvormi (EMPACT) järgmine tsükkel aastatel 2026–2029 annab võimaluse seda raamistikku veelgi tugevdada. Selleks et häirida kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike ja üksikisikute tegevust, peab liit ühtlustama oma jõupingutusi ja suunama need kõige pakilisematele prioriteetidele, suurendades liikmesriikide kohustusi ja tagades ressursside tõhusa kasutamise.

Selleks teeb komisjon koostööd nõukogu eesistujariikide ja liikmesriikidega, et **maksimeerida EMPACTi potentsiaali ja tegeleda EMPACTi järgmise, 2026.–2029. aasta tsükli peamiste prioriteetidega**. Nendes prioriteetsetes valdkondades on vaja luureandmeid kõige ohtlikumate kuritegelike võrgustike kohta, ühiseid uurimisi ja operatiivrakkerühmi ning jõulisi õigusasutuste meetmeid, sealhulgas rahavoogude jälgimise lähenemisviisi kaudu. Lisaks peab

[16] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. juuli 2023. aasta määrus (EL) 2023/1543, mis käsitleb Euroopa andmeesitamismäärust ja Euroopa andmesäilitamismäärust elektrooniliste tõendite hankimiseks kriminaalmenetluses ja kriminaalmenetluse järgsete vabadusekaotuslike karistuste täitmisele pööramiseks (ELT L 191, 28.7.2023).

[17] Nõukogu 12. detsembri 2024. aasta järeldused, milles käsitletakse andmetele juurdepääsu tõhusa õiguskaitse eesmärgil (https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-16448-2024-INIT/et/pdf).

liit võitlema kurijategijatepoolse värbamise ja sisseimbumisega ning tugevdama asutustevahelist ja rahvusvahelist õiguskaitsealast koostööd ja koolitust.

Komisjon toetab ka muid **piiriülese õiguskaitsealase operatiivkoostöö vorme liikmesriikide ja Schengeni lepinguga ühinenud riikide vahel**. Schengeni alal, kus sisepiiridel kontroll puudub, peavad liikmesriikide õiguskaitseasutused tegema tihedat koostööd ja vahetama teavet, et tagada sisejulgeoleku kõrge tase. Õiguskaitseametnikel on endiselt probleeme, kui nad jälgivad või viivad läbi kiireloomulisi piiriüleseid menetlusi,[18] ning ka hübriidohtudega võitlemine nõuab tõhustatud piiriülest koostööd. Ühise strateegilise visiooni väljatöötamiseks tuleks luua **õiguskaitsealase operatiivkoostöö tulevikku käsitlev kõrgetasemeline töörühm**.

Tulemusliku piiriülese koostöö jaoks on samuti oluline tõhus andmevahetus õiguskaitseasutuste vahel. Kui **koostalitlusvõime arhitektuur** on paigas, annab see õiguskaitseasutustele ja Europolile tulemusliku juurdepääsu olulisele teabele. Samal ajal peaksid EL ja selle liikmesriigid seadma prioriteediks kahe- ja mitmepoolse teabevahetuse **Prüm II määruse**[19] õigusliku ja tehnilise rakendamise kaudu, koostöös eu-LISA ja Europoliga. See võimaldab ELi ruuterite kaudu turvaliselt ja automatiseeritult vahetada sõrmejälgi, DNA-profiile, sõidukite registreerimisandmeid, näokujutisi ja politseiregistrite andmeid. Riiklikul tasandil peavad liikmesriigid rakendama **teabevahetuse direktiivi**,[20] millega tõhustatakse teabevahetuskanaleid, et tagada sujuvad piiriülesed teabevood, ja integreerida need kanalid samal ajal liidu tasandi süsteemidega, nagu SIENA[21].

Tulemuslik piiriülene koostöö tugineb ka **ühise ELi õiguskaitsekultuuri** edendamisel. Selle eesmärgi saavutamiseks on olulised ühised koolitused, tippkeskused ja liikuvusprogrammid. Komisjon uurib, kuidas EL saaks **CEPOLi** kui ELi õiguskaitsealase koolituse ameti tööle tuginedes kõige paremini toetada liikmesriikide ametiasutuste töötajate koolitamist.

Piirijulgeoleku tugevdamine

Välispiiride vastupanuvõime ja julgeoleku tugevdamine on väga oluline, et võidelda hübriidohtudega, nagu rände kasutamine relvana, vältida ohusubjektide ja kaupade sisenemist ELi ning võidelda tõhusalt piiriülese kuritegevuse ja terrorismi vastu. 2026. aastal **kavatsetakse tõhustada Schengeni infosüsteemi (SIS)**, et liikmesriigid saaksid sisestada hoiatusteateid terrorismi ja muude raskete kuritegudega seotud kolmandate riikide kodanike, sealhulgas terroristidest välisvõitlejate kohta, tuginedes andmetele, mida kolmandad riigid Europoliga jagavad.

ELi suuremahuliste infosüsteemide parem **koostalitlusvõime** annab liikmesriikidele olulist teavet kolmandatest riikidest pärit isikute kohta, kes ületavad või kavatsevad ületada välispiire, ja aitab ametiasutustel hinnata liikmesriikide territooriumile sisenemise lubamise tingimusi[22].

---

[18] Nagu on märgitud komisjoni hinnangus selle kohta, kuidas liikmesriigid on taganud nõukogu 9. juuni 2022. aasta soovituse täitmise (EL) 2022/915 õiguskaitsealase operatiivkoostöö kohta (5909/25).

[19] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2024. aasta määrus (EL) 2024/982, milles käsitletakse politseikoostöö raames toimuvat automatiseeritud andmete otsingut ja vahetust ning millega muudetakse nõukogu otsuseid 2008/615/JSK ja 2008/616/JSK ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) 2018/1726, (EL) 2019/817 ja (EL) 2019/818 (Prüm II määrus) (ELT L, 2024/982, 5.4.2024).

[20] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta direktiiv (EL) 2023/977, mis käsitleb liikmesriikide õiguskaitseasutuste vahelist teabevahetust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu raamotsus 2006/960/JSK (ELT L 134, 22.5.2023, lk 1–24).

[21] Turvaline teabevahetusvõrk.

[22] Eelkõige võimaldab riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteem liikmesriikidel tuvastada Schengeni ala välispiiridel kolmandate riikide kodanikke ning registreerida nende riiki sisenemised ja riigist lahkumised, võimaldades süstemaatiliselt tuvastada viibimisaja ületajad. Enne kolmanda riigi kodaniku saabumist välispiirile võimaldavad Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteem (ETIAS) ja viisainfosüsteem (VIS) liikmesriikidel eelnevalt hinnata, kas kolmanda riigi kodaniku viibimine ELi territooriumil kujutaks endast julgeolekuohtu.

Komisjon jätkab tihedat koostööd liikmesriikide ja eu-LISAga nende süsteemide, eelkõige **riiki sisenemise ja riigist lahkumise süsteemi (EES), Euroopa reisiinfo ja -lubade süsteemi (ETIAS) ja muudetud viisainfosüsteemi (VIS)** kiireks rakendamiseks, et tagada nende sujuv toimimine ja julgeolekualane kasu.

Selleks et veelgi suurendada piirijulgeolekut ja tugevdada ELi koostööd muutuvate ohtude korral, **teeb komisjon ettepaneku tugevdada Frontexit**. Euroopa piiri- ja rannikuvalve töötajate arv peaks kolmekordistuma ja ulatuma aja möödudes 30 000ni. Amet peaks olema varustatud kõrgetasemelise seire- ja olukorrateadlikkuse tehnoloogiaga, sealhulgas Euroopa integreeritud piirihalduse jaoks vajaliku luureteabega ning piirikontrolli eesmärgil juurdepääsuga usaldusväärsetele ELi Maa seire valitsustasandi teenustele, mis võetakse kasutusele 2027. aastaks. Sel viisil saaks veelgi suurendada suutlikkust avastada ja ennetada piiriülest kuritegevust välispiiridel ja selle vastu võidelda ning tugevdada ameti toetust liikmesriikidele, eelkõige endast julgeolekuohtu kujutavate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel.

Dokumendi- ja identiteedipettus hõlbustab rändajate smugeldamist, inimkaubandust, salajast kuritegelikku liikumist ja ebaseaduslike kaupadega kauplemist. Kui **mitme identiteedi detektor**[23] on kasutusele võetud, parandab see liikmesriikide ametiasutuste suutlikkust tuvastada isikuid, kes kasutavad mitut identiteeti, ja võidelda identiteedipettuste vastu. Komisjon uurib võimalusi, kuidas muuta ELi ja kolmandate riikide kodanikele välja antavad reisi- ja elamisload turvalisemaks. Lisaks hindab komisjon, kuidas ELi digiidentiteedikukrud, mis võetakse Euroopa digiidentiteedi raamistiku alusel 2026. aasta lõpuks kasutusele, võivad aidata suurendada reisidokumentide turvalisust ja parandada isikusamasuse kontrollimist. See täiendab ettepanekuid digitaalsete reisitunnistuste ja ELi digitaalse reisirakenduse kohta[24].

Reisiteave on ametiasutuste jaoks ülioluline, et teha kindlaks ja uurida kurjategijate, terroristide ja teiste endast julgeolekuohtu kujutavate isikute liikumisi. Kuigi kommertslennuteabe jaoks on olemas ELi raamistik,[25] on muude transpordiliikide andmete töötlemine õiguskaitse eesmärkidel killustatud. Sellest tulenevalt saavad kurjategijad ja terroristid kasutada erinevaid transpordiliike ebaseadusliku tegevuse jaoks, ilma et see avastatakse. Komisjon teeb koostööd liikmesriikide ja transpordisektoriga, et **tugevdada reisiteabe raamistikku**, analüüsides võimalusi kehtestada liidu kord, millega nõutakse eralendude käitajatelt reisijate andmete kogumist ja edastamist, hinnates broneeringuinfo töötlemise norme ning uurides võimalusi merereise puudutava teabe töötlemise ühtlustamiseks. Maanteetranspordi valdkonnas hindab komisjon **numbrimärgi automaatse tuvastamise süsteemi** laialdasemat kasutamist ja suurendab võimalusi koostoimeks SISiga.

Tulevikusuundadest, innovatsioonist ja suutlikkusest lähtuv lähenemisviis

Komisjon töötab välja **ELi tasandi sisejulgeolekut käsitleva tervikliku tulevikusuundade analüüsi lähenemisviisi**, mis tugineb riiklikul tasandil kindlaks tehtud parimatele tavadele. See lähenemisviis toetab poliitikakujundamist ning selle põhjal suunatakse investeeringuid asjakohastesse ELi rahastatavatesse julgeolekualastesse teadusuuringutesse ja innovatsiooni.

[23] Mitme identiteedi detektor on üks määrusega (EL) 2019/818 ja määrusega (EL) 2019/817 kehtestatud koostalitluse komponentidest.
[24] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/et/ip_24_5047.
[25] Direktiiviga (EL) 2016/681 (edaspidi „broneeringuinfo direktiiv“) ning määrustega (EL) 2025/12 ja (EL) 2025/13 kehtestatud broneeringuinfo ja reisijaid käsitleva eelteabe raamistik.

Teadusuuringutel ja innovatsioonil on sisejulgeolekus oluline roll, kuna nende abil luuakse lahendusi tekkivate ohtude, sealhulgas tehnoloogia väärkasutamise vastu võitlemiseks[26]. EL peab jätkama ELi rahastatavate julgeolekualaste teadusuuringute ja innovatsiooni kaudu[27] investeerimist uuenduslike vahendite ja lahenduste väljatöötamisse, et tegeleda julgeolekuohtudega, järgides samal ajal ELi norme ja põhiõigusi. Komisjon peaks toetama üleminekut teadusuuringutelt kasutuselevõtule, et tagada tänapäevase suutlikkuse tulemuslik kasutuselevõtt, seades prioriteediks sellised **tänapäevased tehnoloogiad** nagu tehisintellekt. See lähenemisviis peaks sisaldama koolitusi, millega parandatakse tehisintellektisüsteemide ja muude tehniliste võimaluste kasutamist õiguskaitse- ja õigusasutuste poolt. Kui see on asjakohane, tuleks tehnoloogiate kahesuguse kasutamise potentsiaali ära kasutada mõlemas suunas (tsiviilsektorist kaitsesektorisse ja kaitsesektorist tsiviilsektorisse)[28].

ELi sisejulgeoleku innovatsioonikeskus[29] kui innovatsioonilaborite võrgustik, mis pakub kõige ajakohasemaid uuendusi ja tulemuslikke lahendusi sisejulgeoleku valdkonna töö toetamiseks ELis ja liikmesriikides, aitab integreerida teadusuuringuid praktikasse ja poliitikasse. Europoli tulemuslikkuse suurendamiseks on vaja tugevdada Europoli töövahendite hoidlat, mis võimaldab Europolil kõrgtehnoloogiat operatiivselt kindlaks teha, arendada, ühiselt hankida ja rakendada. Lisaks loob komisjon Teadusuuringute Ühiskeskuses **julgeoleku-uuringute ja innovatsioonilinnaku**, mis toob kokku teadlased, et lühendada tsüklit teadusuuringute tulemustest kuni innovatsiooni, arendamise ja eduka rakendamiseni, vähendades samal ajal arendus-, testimis- ja valideerimiskulusid.

Meie **Euroopa teadusruum** on oma olemuselt koostööpõhine ning seega ligipääsetav välissekkumisele ja desinformatsioonile. Pärast seda, kui oli vastu võetud nõukogu soovitus, mis käsitleb teadusjulgeoleku suurendamist,[30] võtavad komisjon ja liikmesriigid meetmeid asjaomaste osalejate mõjuvõimu suurendamiseks, luues muu hulgas teadusjulgeoleku eksperdikeskuse.

Põhimeetmed

Komisjon võtab vastu:

- **seadusandliku ettepaneku muuta Europol 2026. aastal tõeliselt toimivaks õiguskaitseasutuseks**
- **seadusandliku ettepaneku Eurojusti tugevdamiseks 2026. aastal**
- **seadusandliku ettepaneku Frontexi rolli ja ülesannete tugevdamiseks 2026. aastal**
- **seadusandliku ettepaneku Euroopa elutähtsa teabevahetuse süsteemi loomiseks 2026. aastal**

Komisjon:

- **esitab 2025. aastal tegevuskava, milles nähakse ette edasised sammud õiguskaitse eesmärgil andmetele seadusliku ja tegeliku juurdepääsu tagamiseks**
- **koostab 2025. aastal mõjuhinnangu, et vajaduse korral ajakohastada andmete säilitamise norme ELi tasandil**

[26] Vt komisjoni Teadusuuringute Ühiskeskuse aruanne „Emerging risks and opportunities for EU internal security stemming from new technologies“ (https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC139674).
[27] „Study on strengthening EU-funded security research and innovation – 20 years of EU-Funded Civil Security Research and Innovation“, 2025 (https://data.europa.eu/doi/10.2837/0004501).
[28] Nagu on sätestatud Niinistö aruandes.
[29] ELi sisejulgeoleku innovatsioonikeskus | Europol.
[30] ELT C/2024/3510, 30.5.2024.

- **esitab 2026. aastal krüpteerimist käsitleva tehnoloogia tegevuskava, et teha kindlaks ja hinnata tehnoloogilisi lahendusi, mis võimaldavad õiguskaitseasutustele seadusliku juurdepääsu andmetele**
- **töötab õiguskaitsealase operatiivkoostöö tugevdamise kõrgetasemelise töörühma loomise nimel**
- **loob 2026. aastal Teadusuuringute Ühiskeskuses julgeoleku-uuringute ja innovatsioonilinnaku**

Komisjon teeb koostöös liikmesriikide ja asjaomaste ELi asutustega järgmist:

- **tugevdab EMPACTi struktuuri**
- **töötab koostalitlusvõime arhitektuuri kiire kasutuselevõtu ja Prüm II määruse rakendamise nimel**
- **tugevdab reisiteabe raamistikku**

Liikmesriike kutsutakse üles:

- **võtma üle ja täielikult rakendama teabevahetuse direktiivi**

4. Hübriidohtudele ja muudele vaenulikele tegudele vastupanu võime

Suurendame vastupanuvõimet hübriidohtudele elutähtsa taristu kaitse tõhustamise, küberturvalisuse tugevdamise, transpordisõlmede ja sadamate kindlustamise ning internetiohtude vastu võitlemise kaudu.

ELi julgeolekut kahjustavate vaenulike tegude sagedus ja keerukus on suurenenud ning pahatahtlikud jõud on oma arsenali märkimisväärselt laiendanud. ELi, selle liikmesriikide ja partnerite vastu suunatud hübriidkampaaniad on muutunud intensiivsemaks: need hõlmavad sabotaaži, mille sihtmärgiks on elutähtis taristu, süütamisi, küberründeid, valimistesse sekkumist, välissekkumist ja infomanipulatsioone, sealhulgas desinformatsiooni, ja rände relvana kasutamist. Liidu institutsioonid, organid ja asutused (edaspidi „liidu üksused“) ei ole nende eest kaitstud oma poliitilise ja operatiivse rolli ning käideldava teabe laadi tõttu.

EL peab **suurendama oma vastupanuvõimet**, kasutama tulemuslikult olemasolevaid vahendeid ja töötama välja uusi viise, kuidas võidelda selliste muutuvate ohtudega, mis tulenevad nii praegu kui ka tulevikus riiklikest ja valitsusvälistest osalejatest.

Elutähtis taristu

Elutähtsat taristut ähvardavad ohud, sealhulgas hübriidohud, nagu sabotaaž ja pahatahtlik kübertegevus, on suur probleem, eelkõige liikmesriike ühendava taristu puhul – olgu need siis energiaühendused või piiriülesed sidekaablid, ja ka transpordi jaoks. Alates Venemaa agressioonisõjast Ukraina vastu suurenes eelkõige 2024. aastal elutähtsa taristu vastu suunatud sabotaažiaktide arv ja need mõjutavad paljusid liikmesriike. Selliste tegude prognoosimiseks, avastamiseks, ennetamiseks ja neile tulemuslikuks reageerimiseks on oluline õiguskaitseasutuste, julgeoleku- ja küberturvalisusteenistuste, sõjalise ja elanikkonnakaitse ning eraettevõtjate vaheline koostöö.

Elutähtsa teenuse osutajate nõrkuste vähendamine ja nende toimepidevuse tugevdamine on hädavajalik, et tagada majanduse ja ühiskonna jaoks elutähtsate teenuste katkematu osutamine. Seetõttu on oluline, et kõik liikmesriigid võtaksid õigeaegselt üle ja rakendaksid nõuetekohaselt

elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivi[31] ja **direktiivi, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus (küberturvalisuse 2. direktiiv)**[32].

Selleks et saavutada kiiret edu, toetab komisjon koostöös **elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse töörühma ning võrgu- ja infoturbe koostöörühmaga** liikmesriike elutähtsa teenuse osutajate kindlakstegemisel[33] ning elutähtsate teenuste riiklike strateegiate ja riskihindamiste heade tavade vahetamisel. Kui elutähtsa taristu häiretel peaks olema suur piiriülene mõju, siis koordineeritakse ELi tasandi reageerimist **ELi elutähtsa taristu tegevuskava** alusel. Komisjon kutsub nõukogu üles võtma kiiresti vastu **ELi küberturvalisuse tegevuskava**, millega tugevdatakse veelgi koordineerimist kriisiohjamise kontekstis, hõlbustades ametiasutuste tihedamat koostööd füüsilise ja digitaalse vastupanuvõime valdkonnas. Pärast 2023. aasta edukaid energiasektori stressiteste edendab komisjon **vabatahtlikke stressiteste** muudes sisejulgeoleku seisukohast olulistes sektorites. Lisaks annab komisjon **liidu tasandil ülevaate piiriülestest ja sektoriülestest riskidest**, mis ohustavad elutähtsaid teenuseid, et toetada liikmesriikide riskihindamisi ja anda teavet põhjalikuks ELi tasandi riskihindamiseks. ELi kriisivalmiduse strateegia kohaselt teeb komisjon liikmesriikidega koostööd, et selgitada välja, kas on veel sektoreid ja teenuseid, mida kehtivad õigusaktid ei hõlma ja mille puhul võib olla vaja tegutseda.

ELi ja NATO elutähtsa taristu vastupidavuse rakkerühm on edendanud tipptasemel koostööd parimate tavade jagamisel ning toimepidevuse suurendamisel energeetika-, transpordi-, digitaristu- ja kosmosesektoris. See töö jätkub **ELi ja NATO toimepidevust käsitleva struktureeritud dialoogi** raames. **ELi hübriidmeetmete kogum** pakub liikmesriikidele ja partneritele kindlat tuge hübriidohtudeks valmistumisel ja nende vastu võitlemisel. **Hübriidohtudega tegelevad ELi kiirreageerimisrühmad**[34] annavad liikmesriikidele, ELi missioonidele ja partneritele taotluse korral kohandatud lühiajalist abi. Lisaks edendab komisjon ELi koostööd sabotaaži vastu võitlemisel ekspertide tegevuse kaudu,[35] sealhulgas ekspertidele mõeldud **spetsiaalset ühist tööprogrammi**, mis võimaldab lihtsustada teabevahetust ja kaardistada vastumeetmeid.

Euroopa **merekaableid** mõjutavad intsidendid toovad esile vajaduse tugevamate meetmete ja konkreetsema reageerimise järele. Nagu on märgitud **ELi kaabliturvalisuse tegevuskavas**,[36] teeb komisjon koos kõrge esindajaga koostööd liikmesriikide, ELi ametite ja selliste partneritega nagu NATO, et ennetada ja avastada merekaableid ähvardavaid ohte, neile reageerida ja neid ära hoida. Selleks et töötada välja ohtude integreeritud olukorrapilt, teeb komisjon koostööd liikmesriikidega, et luua ja võtta vabatahtlikkuse alusel merepiirkondade kaupa kasutusele merekaablite integreeritud seiremehhanism, alustades Põhjamaade ja Läänemere piirkonnast.

---

[31] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2557, mis käsitleb elutähtsa teenuse osutajate toimepidevust ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2008/114/EÜ.

[32] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta direktiiv (EL) 2022/2555, mis käsitleb meetmeid, millega tagada küberturvalisuse ühtlaselt kõrge tase kogu liidus, ja millega muudetakse määrust (EL) nr 910/2014 ja direktiivi (EL) 2018/1972 ning tunnistatakse kehtetuks direktiiv (EL) 2016/1148 (küberturvalisuse 2. direktiiv).

[33] Direktiivi kohaldamisalasse kuuluvad sellised sektorid nagu energeetika, transport, pangandus, finantsturutaristu, tervishoid, joogivesi, reovesi, digitaristu, avalik haldus, kosmos, toiduainete tootmine, töötlemine ja turustamine.

[34] ELi julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegiline kompass 2022, lk 22.

[35] ELi kaitsejulgeoleku nõustajad, Euroopa eridemineerimisüksuste võrgustik, Atlase võrgustik, ELi suurte julgeolekuriskide võrgustik, KBRT-julgeoleku nõuanderühm, elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse töörühm.

[36] JOIN(2025) 9 final.

Küberturvalisus

Jätkuv **pahatahtlik kübertegevus**, mis on sageli osa paljudest mitmemõõtmelistest ja hübriidohtudest, nõuab jätkuvat tähelepanu ja tegutsemist Euroopa tasandil. Viimastel aastatel on liit vastu võtnud mitu küberturvalisust käsitlevat õigusakti, millega tugevdatakse ELi elutähtsates sektorites tegutsevate küberturvalisuse 2. direktiivi üksuste ja liidu üksuste küberkerksust,[37] parandatakse digitoodete turvalisust (küberkerksuse määrus) ning luuakse valmisoleku ja intsidentidele reageerimise toetamise raamistik (kübersolidaarsuse määrus). Jaanuaris 2025 võttis komisjon vastu **Euroopa haiglate ja tervishoiuteenuse osutajate küberturvalisuse tegevuskava**,[38] millega parandatakse ohtude avastamist, nendeks valmisolekut ja kriisidele reageerimist. Selle täielik rakendamine on väga oluline. Samal ajal peame uudsete ohtude ja muutustega tegelemiseks tõhustama oma tegevust, eelkõige teabevahetuse, tarneahela turvalisuse, lunavara- ja küberrünnete ning tehnoloogilise suveräänsuse valdkonnas.

Lisaks nõuab rakendamine küberturvalisuse valdkonna oskuste nappuse kaotamist, sest praegu on puudu 299 000 spetsialisti. Komisjon teeb oskuste liidu[39] raames koostööd liikmesriikidega, et suurendada küberturvalisuse valdkonna töötajate arvu, kasutades eelkõige uut küberturvalisuse oskuste akadeemiat. Teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika valdkonna hariduse strateegiline kava[40] aitab suurendada talentide võrgustikku ja parandada Euroopa reageerimist küberturvalisuse valdkonna tööturu vajadustele.

Paralleelselt vastupanuvõime suurendamisega kasutab EL jätkuvalt täiel määral ära pahatahtlikule kübertegevusele ELi ühise diplomaatilise reageerimise raamistikku (**küberdiplomaatia meetmete kogum**), et ennetada ja ära hoida küberohte, mis tulenevad riiklikest ja valitsusvälistest osalejatest, ning neile reageerida.

IKT tarneahelate turvalisus

ELi meetmepaketiga 5G-võrkude turvalisuse tagamiseks on loodud asjakohane raamistik 5G-võrkude kaitsmiseks, kuid liikmesriigid ei rakenda seda praegu piisavalt. Vastuvõetamatud turvariskid ei ole kadunud, eelkõige seoses suure riskiga tarnijate asendamisega. Ühtlustatud lähenemisviis IKT tarneahela turvalisusele võib vähendada siseturu praegust killustatust, mille on põhjustanud erinevad lähenemisviisid riiklikul tasandil, aidata vältida kriitilist sõltuvust ja muuta meie tarneahelad riskikindlamaks suure riskiga tarnijate osas, kindlustades seeläbi meie elutähtsat taristut.

Kooskõlas selle lähenemisviisiga kaalub komisjon **küberturvalisuse määruse** eelseisval **läbivaatamisel** laiemalt IKT tarneahelate ja taristu turvalisust ja kerksust. Lisaks teeb komisjon ettepaneku parandada **Euroopa küberturvalisuse sertifitseerimise raamistikku**, et tagada tulevaste sertifitseerimiskavade õigeaegne vastuvõtmine ja nende vastavus poliitikavajadustele.

Tuginedes läbiviidud või käimasolevate valdkondlike hindamiste[41] tulemustele, töötab komisjon koos liikmesriikidega välja **küberriskide koordineeritud hindamise strateegilise plaani**.

---

[37] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2023. aasta määrus (EL, Euratom) 2023/2841, millega nähakse ette meetmed küberturvalisuse ühtlaselt kõrge taseme tagamiseks liidu institutsioonides, organites ja asutustes (ELT L, 2023/2841, 18.12.2023).

[38] https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/european-action-plan-cybersecurity-hospitals-and-healthcare-providers.

[39] COM(2025) 90 final.

[40] COM(2025) 89 final.

[41] Näiteks 5G-võrkude, telekommunikatsiooni, elektri, taastuvenergia ja ühendatud sõidukite kohta.

Pilv- ja telekommunikatsiooniteenused on muutunud elutähtsa taristu, ettevõtjate ja avaliku sektori asutuste tarneahelate oluliseks osaks. Komisjon võtab meetmeid, et julgustada elutähtsate teenuste osutajaid valima **pilv- ja telekommunikatsiooniteenuseid, mis pakuvad asjakohast küberturvalisuse taset**, võttes arvesse mitte ainult tehnilisi riske, vaid ka strateegilisi riske ja sõltuvusi.

Lunavara ja küberründed

Endiselt on ELis ja kogu maailmas oluliseks küberturvalisuse probleemiks **lunavara**, millega seotud ülemaailmsete kulude suuruseks aastal 2031 prognoositi ühes aruandes enam kui 250 miljardit eurot[42]. Nii **küberturvalisuse 2. direktiiv** kui ka **küberkerksuse määrus** parandavad märkimisväärselt üksuste turvaolekut ja muudavad lunavaravõrkude rünnete läbiviimise kulukamaks. Lisaks teeb komisjon tihedat koostööd liikmesriikidega tagamaks, et lunavararünnetest, eelkõige kinnisründeohtudest, ja lunarahamaksetest, teatatakse õiguskaitseasutustele sagedamini ja hõlbustatakse nii uurimisi.

Küberrünnete ennetamiseks ja peatamiseks peab EL Europoli ja Euroopa Liidu Küberturvalisuse Ameti (ENISA) egiidi all parandama teabevahetust õiguskaitseasutuste, küberturvalisuse asutuste ja üksuste ning eraõiguslike isikute vahel.

Europol ja Eurojust peaksid jätkama õiguskaitsealase koostöö toetamist, tuginedes saavutustele, mis neil on lunavaraoperatsioonide lõpetamisel. Selleks peaksid õiguskaitseasutused maksimaalselt ära kasutama koostöömehhanisme, sealhulgas **Europoli rahvusvahelist lunavarale reageerimise mudelit** ja **rahvusvahelist lunavaravastast algatust**,[43] ning ENISA ja Europol peaksid tegema koostööd, et laiendada lunavaratüvede dekrüpteerimisvahendite hoidlat[44].

Tehnoloogiline suveräänsus

Küberturvalisus ja tehnoloogiline suveräänsus on omavahel tihedalt seotud ning esmajärjekorras tuleb tegeleda tehnoloogilise sõltuvusega. Liit peab **suunama uute tehnoloogiate arendamist ja kasutuselevõttu** ning komisjon töötab selle nimel, et **suurendada suutlikkust strateegilistes tehnoloogiates** (tehisintellekt, kvanttehnoloogia, täiustatud ühenduvus, pilvandmetöötlus, servtöötlus ja asjade internet[45]) tulevaste algatuste kaudu, nagu Euroopa tehisintellekti tegevuskava, kvanttehnoloogia strateegia ja muud[46]. Komisjon toetab jätkuvalt uusimate kättesaadavate rahvusvaheliselt kokkulepitud **internetiprotokollide** õigeaegset kasutuselevõttu, sest need on olulised mastabeeritava ja tõhusa interneti jaoks, millel on kõrgem küberturvalisuse tase. Täiendavaid meetmeid on vaja ka selleks, et tegeleda **raadiospektriga seotud probleemidega**, mis on seotud näiteks ülemaailmse satelliitnavigatsioonisüsteemi tüssamise, segamise, tarneahela riskide ja sõltuvustega, nagu kvanttajutehnoloogia kasutamine ja raadiosageduste seire suutlikkuse arendamise uurimine.

Postkvantkrüptograafia lahenduste kasutuselevõtt on ülitähtis, et kaitsta uuel kvantajastul tundlikku sidet, jõudeolekus andmeid ja digitaalseid identiteete. Tuginedes 2024. aasta soovitusele postkvantkrüptograafiale ülemineku koordineeritud rakendamise tegevuskava

[42] https://cybersecurityventures.com/global-ransomware-damage-costs-predicted-to-reach-250-billion-usd-by-2031/.
[43] https://counter-ransomware.org/.
[44] Kättesaadav projekti „No More Ransom“ kaudu, https://www.nomoreransom.org/en/index.html.
[45] https://strategic-technologies.europa.eu/about_en#step-scope.
[46] Nt EuropHPC JU https://eurohpc-ju.europa.eu/index_en, kvanttehnoloogia juhtalgatus, kvanttehnoloogia juhtalgatuse koduleht | kvanttehnoloogia juhtalgatus, 3C-võrgud (COM(2024) 81 final) ja ELi kaabliturvalisuse tegevuskava (JOIN(2025) 9 final).

kohta,[47] teeb komisjon selle ülemineku edendamiseks koostööd liikmesriikidega. Sellega seoses peaksid liikmesriigid kindlaks tegema suure riskiga juhtumid elutähtsate teenusete osutajate puhul ja tagama nende juhtumite kvantturvalise krüpteerimise võimalikult kiiresti ja hiljemalt 2030. aasta lõpuks. Komisjon teeb koostööd ka liikmesriikide ja Euroopa Kosmoseagentuuriga (ESA), et osana ELi turvalise ühenduvuse programmist **IRIS²** töötada välja ja võtta kasutusele **Euroopa kvantkommunikatsiooni taristu (EuroQCI)**,[48] mis põhineb kvantvõtmelevil (QKD). Mõlemad algatused võimaldavad üksustel nii andmeid edastada kui ka teavet säilitada turvaliselt.

Kvanttehnoloogial on oluline roll ka turvarakendustes: **kvanttehnoloogia strateegia** raames töötatakse välja **turvarakenduste kvanttaju tegevuskava**. Samuti töötab komisjon selle nimel, et muuta oma julgeoleku seisukohast kriitilise tähtsusega süsteemid, sealhulgas salastatud IT-süsteemid, kvantkindlaks.

Ettevõtjasõbralik küberturvalisuse raamistik

Küberturvalisuse määruse eelseisev läbivaatamine annab võimaluse **lihtsustada ELi küberturvalisusalaseid õigusakte** kooskõlas konkurentsivõime kompassiga. Komisjon teeb tihedat koostööd liikmesriikidega, et tagada küberturvalisuse 2. direktiivis, küberkerksuse määruses ja kübersolidaarsuse määruses sätestatud horisontaalse küberturvalisuse raamistiku kiire, sidus ja ettevõtjasõbralik rakendamine, edendades lihtsust ja sidusust ning vältides küberturvalisuse normide killustatust või dubleerimist ELi ja liikmesriikide õigusaktides.

Selleks et võimaldada turvalist juurdepääsu internetipõhistele teenustele ja tugevdada digiturvalisust kogu ELis, pakub **Euroopa digiidentiteedi raamistik** kõigile ELi kodanikele ja elanikele enne 2026. aasta lõppu usaldusväärseid digiidentiteedikukruid. Peagi kasutusele võetav **Euroopa ettevõtluskukkur** hõlbustab turvalist piiriülest suhtlust ettevõtjate ja haldusasutuste vahel. Mõlemad on eeltingimused selleks, et andmepõhine ühtne turg, kus kasutatakse selliseid vahendeid nagu ühtne digivärav, e-arved, e-hanked ja digitaalne tootepass, saaks toimida turvaliselt ja tõhusamalt.

Võrguturve

Mõned kõige suuremad hübriidohud inimeste julgeolekule ja turvalisusele Euroopas ning ELi demokraatlikule sfäärile peituvad internetis. Nende ohtude hulka kuuluvad ebaseaduslik tegevus internetis ja ebaseaduslik veebisisu ning infomanipulatsioonid, mis hõlmavad kunstlikku võimendamist, eksitavat teavet ning välisriigist lähtuvaid infomanipulatsioone ja sekkumisi.

Selleks et kindlustada vastutustundlike osalejatega turvaline ja juurdepääsetav veebikeskkond, mis on vastupidav ka hübriidohtudele, on äärmiselt oluline tagada **digiteenuste määruse** range rakendamine. Digiteenuste määrusega kohustatakse väga suurte digiplatvormide ja väga suurte internetipõhiste otsingumootorite pakkujaid tegema riskihindamisi ja kehtestama oma teenuste ülesehitusest, toimimisest või kasutamisest tulenevate süsteemsete riskide maandamise meetmeid. Selliste riskide hulka võib kuuluda negatiivne mõju ühiskondlikule arutelule ja valimisprotsessidele ning avalikule julgeolekule, näiteks pahatahtlike välisriikidest pärit osalejate ulatuslik sekkumine valimisprotsessidesse. Oluline on koolitada liikmesriikide pädevaid asutusi õiguslike vahendite kasutamise alal, et ebaseaduslik veebisisu kiiresti eemaldada, eelkõige seoses soolise kübervägivallaga. Digiteenuste määrusega nähakse ette kriisidele reageerimise mehhanism, mille võib käivitada, kui eriolukorraga kaasneb suur oht avalikule julgeolekule või rahvatervisele liidus või selle olulistes osades. Selle mehhanismi

[47] Soovitus postkvantkrüptograafiale ülemineku koordineeritud rakendamise tegevuskava kohta | Euroopa digituleviku kujundamine.
[48] https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/european-quantum-communication-infrastructure-euroqci.

täiendamiseks on komisjon ja digiteenuste koordinaatoriteks määratud riiklikud pädevad asutused töötanud välja ka **digiteenuste määruse kohase vabatahtliku intsidentidele reageerimise raamistiku**. Digiteenuste koordinaatorid on võtnud meetmeid ka valimiste usaldusväärsuse kaitsmiseks ning näiteks korraldanud valimiste ümarlaudu ja stressiteste[49]. Digiteenuste määruses ja poliitreklaamimääruses[50] on sätestatud üks mitmest tegevussuunast, mis on seotud demokraatia ja demokraatlike protsesside tervikluse kaitsmisega, mida vaenulikud jõud võivad rünnata, sealhulgas digivahendite ja sotsiaalmeedia kaudu.

Välisriigist lähtuvate infomanipulatsioonide ja sekkumiste vastase meetmekogumi rakendamine on veel üks tähtis komponent, mis pakub olulist tuge ELi tasandil. Nende jõupingutuste keskmes on ka digi- ja meediapädevuse ning kriitilise mõtlemise toetamine[51].

Võitlus rände relvana kasutamise vastu

Venemaa on tänu Valgevene abile ja otsustavale toetusele tahtlikult kasutanud rännet relvana ja ebaseaduslikult hõlbustanud rändevoogude liikumist ELi välispiiridele, et destabiliseerida meie ühiskonda ja õõnestada Euroopa Liidu ühtsust. See ei ohusta mitte ainult liikmesriikide julgeolekut ja suveräänsust, vaid ka Schengeni ala turvalisust ja terviklikkust ning kogu liidu julgeolekut. Euroopa Ülemkogu rõhutas oma 2024. aasta oktoobri järeldustes, et Venemaal ja Valgevenel ega ühelgi teisel riigil ei ole õigust kuritarvitada meie väärtusi, sealhulgas varjupaigaõigust, ega õõnestada meie demokraatiat.

Nagu on märgitud komisjoni 2024. aasta teatises rände relvana kasutamise kohta, on liit lisaks tugevale poliitilisele toetusele võtnud rahalisi, operatiiv- ja diplomaatilisi meetmeid, sealhulgas teinud koostööd päritolu- ja transiidiriikidega, et nende ohtudega tulemuslikult tegeleda[52]. See vastus hõlmab nõukogu kehtestatud uue raamistiku kasutamist, et karistada isikuid ja organisatsioone, kes on seotud sellise tegevuse ja poliitikaga nagu rände relvana kasutamine Venemaa poolt, nende varade külmutamise ja neile reisikeelude kehtestamise kaudu[53]. EL jätkab vajaduse korral selle raamistiku kasutamist ja toetab liikmesriike selle ohu vastu võitlemisel.

Transpordi turvalisus

Meresadamad, lennujaamad ja maismaataristu on olulised sisenemis- ja väljumispunktid. Neil on oluline roll ELi majanduses ja ühiskonnas ning need on hädavajalikud sõjaväelise liikuvuse jaoks. Need transpordisõlmed ja -vahendid on siiski ka välisohtude ja kuritegeliku tegevuse peamised sihtmärgid. Hiljutised intsidendid, sealhulgas lennukauba julgestusega seotud rikkumised ja rünnakud raudteetaristu vastu, on toonud esile suured riskid. **Veoettevõtjad** võivad olla pahatahtlikele jõududele nii sihtmärgid kui ka vahendid. Kehtivad ELi õigusaktid on parandanud lennundusjulgestust,[54] kuid tsiviillennunduse kõrge ohutase nõuab, et oleksid olemas vahendid intsidentide ennetamiseks ja kiireks konsulteerimiseks asjaomaste liikmesriikidega. Komisjon teeb liikmesriikidega koostööd, et muuta lennundusjulgestuse valdkonnas kehtivaid rakendusakte ja võimaldada jagada salastatud teavet **lennundusjulgestuse vahejuhtumite** kohta. Lisaks kaalub komisjon **reguleerivaid meetmeid**,

[49] Digiteenuste määruse kohane valimiste töövahend digiteenuste koordinaatoritele, 2025 (https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/dsa-elections-toolkit-digital-services-coordinators).
[50] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. märtsi 2024. aasta määrus (EL) 2024/900 poliitreklaami läbipaistvuse ja suunamise kohta (ELT L, 2024/900, 20.3.2024).
[51] Digiõppe tegevuskava (2021–2027) – Euroopa haridusruum.
[52] COM(2024) 570 final.
[53] Nõukogu 8. oktoobri 2024. aasta määrus (EL) 2024/2642, mis käsitleb piiravaid meetmeid seoses Venemaa destabiliseeriva tegevusega, ST/8744/2024/INIT (ELT L, 2024/2642, 9.10.2024).
[54] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. märtsi 2008. aasta määrus (EÜ) nr 300/2008, mis käsitleb tsiviillennundusjulgestuse ühiseeskirju (ELT L 97, 9.4.2008, lk 72–84).

et tegeleda uute ohtudega, nagu **lennukaubaga seotud intsidendid**, ja karmistada lennundusjulgestusstandardeid. See hõlmab ka **lennundusjulgestusalaste õigusaktide** karmistamist, et võimaldada viivitamatuid reageerimismeetmeid, kuid säilitada samal ajal ELi lennujaamades ühtne julgestusala.

Euroopa sadamate liidul põhineva tulevase **ELi sadamate strateegia** väljatöötamisel uurib komisjon võimalusi meresõidu turvalisuse alaste õigusaktide edasiseks karmistamiseks, et võidelda tulemuslikult esilekerkivate ohtudega, kindlustada sadamad ja suurendada ELi tarneahela turvalisust. Selleks tagab komisjon strateegia jõulise rakendamise ning teeb tööd, et ühtlustada liikmesriikide tavad ja tugevdada sadamates taustakontrolli. Lisaks lennukauba jaoks kehtestatud turvaprotokollidele teeb komisjon liikmesriikide ja erasektoriga koostööd nende protokollide kohaldamisala laiendamiseks, et tagada meretranspordiahelate turvalisus.

Kavandatav ELi Tolliamet hakkab ELi sisenevate, sealt väljuvate ja seda läbivate kaupadega seotud **tolliteabe** põhjal riske analüüsima ja hindama, et aidata liikmesriikidel vältida rahvusvaheliste tarneahelate ärakasutamist pahatahtlike jõudude poolt. ELi merendusjulgeoleku strateegia[55] kohaselt on tulevasel **Euroopa ookeanipaktil** keskne roll meresõidu turvalisuse suurendamisel ELi ja sellest väljaspool asuvates merepiirkondades, sealhulgas mitmeotstarbeliste mereoperatsioonide ja -õppuste laiendamise soodustamise kaudu.

Tarneahelate vastupanuvõime

Euroopa peab vähendama tuginemist kolmandate riikide tehnoloogiatele, sest see võib põhjustada sõltuvust ja julgeolekuriske. Komisjoni eesmärk on vähendada sõltuvust üksikutest välismaistest tarnijatest, kõrvaldada meie tarneahelatest suure riskiga tarnijatest tulenevad riskid ning kindlustada ELis elutähtis taristu ja tööstuslik võimekus, nagu on täpsustatud **konkurentsivõime kompassis**[56] ja **puhta tööstuse kokkuleppes**[57]. Komisjon edendab **sisejulgeolekut toetavat tööstuspoliitikat** koostöö kaudu ELi tööstusharudega peamistes sektorites (nt transpordisõlmed, elutähtis taristu), et töötada välja turvalahendused, nagu tuvastusseadmed, biomeetrilised tehnoloogiad ja droonid, kuhu turve on juba sisse projekteeritud. **ELi hanke-eeskirjade läbivaatamisel** hindab komisjon, kas 2009. aasta kaitse- ja julgeolekuvaldkonna riigihangete direktiivis[58] esitatud julgeolekukaalutlused on õiguskaitse ja elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse vajaduste rahuldamiseks piisavad.

Komisjon toetab liikmesriike **välismaiste otseinvesteeringute** ja logistikakeskuste seadmete hangete kontrollimisel, tagades elutähtsa taristu ja tehnoloogia turvalisuse.

Kui **siseturu hädaolukorra ja vastupidavuse määrust** on hakatud kohaldama, aitab see ELil ohjata kriise, mis tekitavad häireid elutähtsates tarneahelates ning kaupade, teenuste ja inimeste vabas liikumises. Määrus võimaldab kriisi korral kiiret koordineerimist, kriisi seisukohast oluliste kaupade ja teenuste kindlakstegemist ning pakub vahendeid nende kättesaadavuse tagamiseks. Lisaks teeb komisjon tihedas koostöös liikmesriikidega ettepaneku luua **asutustevaheline transpordi ja tarneahela turvalisuse hoiatusmehhanism**, et tagada ohtude ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks vajaliku asjakohase teabe turvaline ja õigeaegne jagamine.

Lisaks soodustab kriitiliste toorainete määruse ja nullnetotööstuse määruse rakendamisega kaasnev kestlikkuse, vastupanuvõime ja Euroopa eelistamise kriteeriumide ulatuslikum kasutamine ELi riigihangetes juhtivate turgude arengut. Tugevamad kaubandussidemed,

[55] JOIN(2023) 8 final.
[56] COM(2025) 30 final.
[57] COM(2025) 85 final.
[58] Direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord (ELT L 216, 20.8.2009).

näiteks toorainepartnerluste ning puhta kaubanduse ja keskkonnasäästlike investeeringute partnerluste kaudu, aitavad tarneahelaid mitmekesistada.

Vastupidavus keemilistele, bioloogilistele, radioloogilistele ja tuumaohtudele ning nendeks valmisolek

Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu on suurendanud **keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumaohtude** riski. Keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumamaterjalide võimaliku hankimise ja relvana kasutamise probleemiga tegelemiseks toetab komisjon liikmesriike ja partnerriike sihtotstarbeliste koolituste ja õppuste kaudu. Komisjon suurendab ka keemilisteks, bioloogilisteks, radioloogilisteks ja tuumaohtudeks valmisolekut ning neile reageerimise suutlikkust ohtude prioriseerimise, vastumeetmetele suunatud innovatsiooni rahastamise, rescEU suutlikkuse ja meditsiinivahendite varu loomise kaudu uue **keemilisteks, bioloogilisteks, radioloogilisteks ja tuumaohtudeks valmisoleku ning neile reageerimise tegevuskava** raames. Lisaks toetatakse **ELi meditsiiniliste vastumeetmete strateegiaga** meditsiiniliste vastumeetmete väljatöötamist alates teadusuuringutest kuni tootmise ja levitamiseni, et kaitsta ELi pandeemiate ning keemiliste, bioloogiliste, radioloogiliste ja tuumaohtude eest.

Tuginedes COVID-19 pandeemia kogemusele, on EL tugevdanud ELi terviseturbe raamistikku[59]. Komisjon määrab Euroopa Liidu referentlaboratooriumid rahvatervishoiu valdkonnas, et tugevdada ELi ja liikmesriikide järelevalve- ja kiire avastamise suutlikkust. 2025. aastal avaldatakse liidu ennetus-, valmisoleku- ja reageerimiskava terviseturbe valdkonnas.

Põhimeetmed

Komisjon:

- **vaatab 2025. aastal läbi küberturvalisuse määruse ja muudab seda**
- **töötab välja meetmed, et tagada pilvteenuste küberturvaline kasutamine**
- **esitab 2025. aastal ettepaneku ELi sadamate strateegia kohta**
- **vaatab 2026. aastal läbi kaitse- ja julgeolekuvaldkonna ELi hanke-eeskirjad**
- **esitab 2026. aastal uue keemilisteks, bioloogilisteks, radioloogilisteks ja tuumaohtudeks valmisoleku ning neile reageerimise tegevuskava**

Koostöös liikmesriikidega on komisjonil kavas:

- **arendada välja ja võtta kasutusele Euroopa kvantkommunikatsiooni taristu**
- **tagada digiteenuste määruse tulemuslik täitmine**
- **töötada selle nimel, et võidelda rände relvana kasutamise vastu**
- **luua lennundusjulgestuse ohutust mõjutavate juhtumite süsteemi**
- **töötada välja asutustevaheline transpordi ja tarneahela turvalisuse hoiatusmehhanism**

Nõukogu kutsutakse üles:

- **võtma vastu nõukogu soovitus ELi küberturvalisuse tegevuskava kohta**

Liikmesriike kutsutakse üles:

- **üle võtma ja täielikult rakendama elutähtsa teenuse osutajate toimepidevuse direktiivi ja küberturvalisuse 2. direktiivi**

[59] Eelkõige määrus (EL) 2022/2371 tõsiste piiriüleste terviseohtude kohta.

5. Kontrolli tugevdamine raske ja organiseeritud kuritegevuse üle

Aitame organiseeritud kuritegevust välja juurida ning teeme ettepaneku kehtestada rangemad normid organiseeritud kuritegevuse võrgustike vastu võitlemiseks, sealhulgas uurimiste kohta, et vähendada ELi noorte vastuvõtlikkust kuritegevusse värbamisele, ning tõhustada meetmeid, et lõpetada juurdepääs kuritegelikele vahenditele ja varale.

Organiseeritud kuritegevus kasutab ära muutuvat olukorda ja areneb kiiresti. Organiseeritud kuritegevuses osalejad saavad kasu kõrgtehnoloogiast, tegutsevad mitmes jurisdiktsioonis ja neil on tugevad sidemed väljaspool ELi piire. Kuna tegemist on keerukate ja piiriüleste ohtudega, on ELi tasandil koordineerimine ja toetus väga olulised.

Kuritegevuse ennetamine

Noorte värbamine organiseeritud kuritegelikesse rühmitustesse on ELis kasvav probleem. Organiseeritud kuritegevuse vastu võitlemiseks on vaja tegeleda selle **algpõhjustega** ning pakkuda haridust ja alternatiive kuritegelikule elule kogu ühiskonda hõlmava lähenemisviisi kaudu. Komisjon toetab julgeolekukaalutluste integreerimist ELi haridus-, sotsiaal-, tööhõive- ja regionaalpoliitikasse. EL **edendab tõenditel põhinevat kuritegevuse ennetamise poliitikat**,[60] mis on kohandatud kohalikele oludele.

Selleks et kaitsta internetipõhiste teenuste kasutajaid, eelkõige alaealisi, muu hulgas laste seksuaalse kuritarvitamise, inimkaubitsejate ning internetis kuritegevuse või vägivaldse äärmusluse eesmärgil värbamise eest, nõutakse **digiteenuste määruse** kohaste meetmetega, et alaealistele juurdepääsetavate digiplatvormide pakkujad juhiksid riske ja võtaksid meetmeid ebaseadusliku sisu, sealhulgas vaenukõne vastu. Komisjon kavatseb avaldada **alaealiste kaitse suunised**, et aidata digiplatvormide pakkujatel tagada internetis alaealiste eraelu puutumatuse, ohutuse ja turvalisuse kõrge tase. Suunised sisaldavad soovitusi kõigile liidus tegutsevatele digiteenuste pakkujatelele, et tõhustada alaealiste kaitset internetis. 2025. aastal kavatseb komisjon aidata kaasa ka **eraelu puutumatust kaitsva ELi vanusekontrolli** lahenduse kasutuselevõtule. Selle eesmärk on täita lünk seniks, kuni 2026. aasta lõpus tuleb kasutusele ELi digiidentiteedikukkur. Samuti tutvustab komisjon küberkiusamise vastast tegevuskava.

Lisaks toetab komisjon jätkuvalt mitut sidusrühma hõlmavat vabatahtlikku koostööd digiplatvormide pakkujate ja teiste asjaomaste osalejatega, sealhulgas ELi internetifoorumi ja digiteenuste määruse kohaste sihipäraste tegevusjuhendite, näiteks internetis leviva vaenukõne vastase võitluse 2025. aasta tegevusjuhendi kaudu. Eesmärk on suurendada teadlikkust, reageerida ühiselt praegustele ja tekkivatele ohtudele ning töötada välja ja jagada leevendusmeetmete võtmise häid tavasid.

Kohalikul tasandil viitab organiseeritud kuritegevuse mõju vajadusele piirkondlike lahenduste järele, millega vähendatakse vastuvõtlikkust ja ebaseadusliku tegevuse atraktiivsust. ELi linnapoliitika tegevuskavas käsitletakse linnade julgeolekuprobleeme, tuginedes algatusele „ELi linnad radikaliseerumise vastu“. Komisjon toetab liikmesriike linnade ja piirkondade turvalisuse suurendamisel Euroopa Regionaalarengu Fondi kaudu.

Vastupanuvõimelist ja sidusat ühiskonda toetavad tugevam hariduslik alus ja oskused. **Oskuste liidu** ning **integratsiooni ja kaasamise tegevuskava** kaudu töötab liit selle nimel, et muuta inimesi vähem vastuvõtlikuks väär- ja desinformatsioonile, radikaliseerumisele ja kuritegelikesse rühmitustesse värbamisele.

ELi põhieesmärk on kaitsta lapsi igasuguse vägivalla, sealhulgas kuritegude ning füüsilise ja vaimse vägivalla eest nii internetis kui ka väljaspool seda. Selleks et tegeleda selliste eriti

[60] https://www.eucpn.org/.

kaitsetute rühmade (nt lapsed) erivajadustega, kes puutuvad üha enam kokku värbamise ja radikaliseerumise, seksuaalsuhte eesmärgil kontakti otsimise ja laste seksuaalse väärkohtlemise, küberkiusamise, desinformatsiooni ja muude ohtudega, koostab EL **laste kaitsmiseks kuritegevuse eest tegevuskava**, millel on nii veebipõhine kui ka veebiväline mõõde. Selles esitatakse sidus ja koordineeritud lähenemisviis, mis põhineb olemasolevatel raamistikel ja vahenditel, sealhulgas tulevasel laste seksuaalse väärkohtlemise vastase võitluse ELi keskusel ning muudel ELi organitel ja asutustel, ning milles tehakse ettepanekuid edasiste sammude kohta juhul, kui esineb endiselt lünki.

Kuritegelike võrgustike ja nende võimaldajate likvideerimine

Võitlust suure riskiga kuritegelike võrgustike, organiseeritud kuritegevuse juhtide ja võimaldajate vastu tuleb tõhustada. Kuigi viimasel ajal on saavutatud märkimisväärset edu,[61] takistavad aegunud normid ja kuritegelike võrgustike ebajärjekindlad määratlused tulemuslikumate kriminaalõiguslike meetmete võtmist ja piiriülest koostööd. Komisjon vaatab läbi selle valdkonna aegunud õigusaktid ja teeb ettepaneku kehtestada uus **organiseeritud kuritegevust käsitlev õigusraamistik**, et tugevdada reageerimist.

Selleks et saavutada kiiremini tulemusi, saab õiguskaitset täiendada haldussunniga, nagu on näidanud Euroopa Prokuratuur ja Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) **piiriüleste pettuste ja ELi finantshuve kahjustavate kuritegude** menetlemisel. Toetuspettuste toimepanijad keskenduvad sellistele sektoritele nagu taastuvenergia, teadusuuringute programmid ja põllumajandussektor[62]. Komisjon uurib võimalusi kriminaal- ja haldusvahendite kasutamise koordineerimiseks, et tõhustada koostööd Europoli, Eurojusti ja Euroopa Prokuratuuriga. Samuti toetab komisjon ka edaspidi **haldusalase lähenemisviisi** laiemat kohaldamist, et anda kohalikele ja muudele haldusasutustele volitused tõkestada kuritegevuse sisseimbumist[63].

EL töötab selle nimel, et tugevdada oma **korruptsioonivastase**[64] võitluse õigusraamistikku. Euroopa Parlament ja nõukogu peaksid viima kiiresti lõpule läbirääkimised komisjoni esitatud ajakohastatud korruptsioonivastase raamistiku üle. Komisjon esitab ELi korruptsioonivastase strateegia, et suurendada usaldusväärsust ja tugevdada koordineerimist kõigi selle valdkonna asjaomaste asutuste ja sidusrühmade vahel.

Tulirelvad on peamised vahendid, mis võimaldavad organiseeritud kuritegelike rühmituste kasvavat vägivallatsemist. Komisjon teeb ettepaneku sätestada ühised kriminaalõigusnormid ebaseadusliku tulirelvadega kauplemise kohta. Uus **ebaseadusliku tulirelvakaubanduse vastane ELi tegevuskava** keskendub seadusliku turu kaitsmisele ja kuritegevuse piiramisele parema luureteabe ja tihedama rahvusvahelise koostöö kaudu, pöörates erilist tähelepanu Ukrainale ja Lääne-Balkanile.

Ebaseaduslikult kaubeldav pürotehnika, mida kasutatakse kuritegude toimepanemisel, nõuab meetmeid, millega parandatakse ennetamist ja jälgitavust. Komisjon hindab praegu pürotehnika direktiivi ja kaalub ka **kriminaalkaristusi pürotehnika salakaubaveo eest**.

[61] Sealhulgas hiljutised EMPACTi juhtumid.

[62] https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/EU-SOCTA-2025.pdf.

[63] https://administrativeapproach.eu/sites/default/files/page/files/eu-jha-council-9-10-june-conclusions-administrative-approach-org-crime.pdf.

[64] Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, milles käsitletakse korruptsioonivastast võitlust ning millega asendatakse nõukogu raamotsus 2003/568/JSK ja Euroopa ühenduste ametnike või Euroopa Liidu liikmesriikide ametnikega seotud korruptsiooni vastast võitlust käsitlev konventsioon ning muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2017/1371 (COM(2023) 234 final, Brüssel, 3.5.2023).

Raha liikumisteekonna jälgimine

Raha liikumisteekonna jälgimine on organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi vastases võitluses otsustava tähtsusega, kuid see on endiselt väga keeruline. Organiseeritud kuritegevuse ja rahavoogude seos nõuab intensiivseid ja ühiseid jõupingutusi, et lõpetada kuritegelike võrgustike juurdepääs rahastamisallikatele ning kaitsta paremini inimesi, ettevõtteid ja riikide eelarveid.

EL on tugevdanud oma jõupingutusi uute rahapesuvastaste normidega, sealhulgas loonud **Rahapesu ja Terrorismi Rahastamise Tõkestamise Ameti (AMLA)**[65]. AMLA, OLAFi, Euroopa Prokuratuuri, Eurojusti ja Europoli koostöö on tõhusate finantsuurimiste läbiviimiseks väga oluline. Komisjon toetab nii asutustevahelist koostööd hõlbustavate kui ka erasektorit hõlmavate **partnerluste** loomist.

Selleks et likvideerida organiseeritud kuritegevuse rahalised motiivid, on oluline vara arestida ja kuritegelikul teel saadud tulu konfiskeerida. Liikmesriigid peaksid hiljuti vastu võetud rangemad normid, mis käsitlevad **kriminaaltulu tuvastamist ja konfiskeerimist**,[66] viivitamata üle võtma ja nende potentsiaali täielikult ära kasutama. Selleks et võidelda paralleelsete finantssüsteemide, sealhulgas krüptopõhiste süsteemide vastu, millega hoitakse kõrvale ELi rahapesuvastasest raamistikust, on vaja ka uuenduslikke meetmeid, parimate tavade jagamist liikmesriikide vahel ning Europoli ja Eurojusti suuremat toetust. Komisjon uurib võimalust luua uus kogu ELi hõlmav süsteem organiseeritud kuritegevusest saadud tulu ja terrorismi rahastamise jälgimiseks ning kutsub ka **rahapesu andmebüroosid** üles jagama õiguskaitseasutustele aegsasti põhjalikku teavet. Komisjon uurib võimalusi, kuidas kõrvaldada lüngad, toetada liikmesriike suutlikkuse suurendamisel ning jätkab tööd, et tugevdada koostööd kolmandate riikidega, keda kurjategijad põrandaaluste pangandusteenuste jaoks kuritarvitavad.

Võitlus raskete kuritegude vastu

Lisaks kuritegelike võrgustike lammutamisele on raskete kuritegudega võitlemisel vaja teha sihipäraseid jõupingutusi. Selleks et tugevdada meie suutlikkust võidelda väga suurt rahalist kahju põhjustava **võrgupettuse** vastu,[67] toetab komisjon ennetusmeetmeid ja tulemuslikumaid õiguskaitsemeetmeid ning teeb koostööd liikmesriikide ja sidusrühmadega, et toetada ja kaitsta ohvreid, sealhulgas aidata neil raha tagasi saada. Nende jõupingutuste põhjal avaldatakse **võrgupettuse tegevuskava**.

Tuginedes 2020.–2025. aasta ELi strateegiale, mis käsitleb tulemuslikumat võitlust **laste seksuaalse väärkohtlemise** vastu,[68] toetab komisjon kaasseadusandjaid kahe seadusandliku ettepaneku[69] finaliseerimisel, et ennetada ja tõkestada laste seksuaalset väärkohtlemist internetis ning tõhustada laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise vastaseid õiguskaitsemeetmeid. Kuna ajutised normid kehtivad kuni 2026. aasta aprillini, on oluline luua alaline õigusraamistik, ning komisjon kutsub kaasseadusandjaid üles alustama läbirääkimisi sellise määruse eelnõu üle, millega kehtestatakse normid laste seksuaalse väärkohtlemise ennetamiseks ja tõkestamiseks. Kaasseadusandjaid kutsutakse samuti üles liikuma edasi, et alustada läbirääkimisi direktiivi üle, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava materjali vastast võitlust ning

[65] https://www.amla.europa.eu/index_en.
[66] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1260, mis käsitleb kriminaaltulu tuvastamist ja konfiskeerimist (ELT L, 2024/1260, 2.5.2024).
[67] Global Anti-Scam Report, 2024.
[68] COM(2020) 607 final.
[69] COM(2022) 209 final ja COM(2024) 60 final.

millega kehtestatakse miinimumnormid kuritegude ja karistuste määratlemiseks laste seksuaalse ärakasutamise valdkonnas.

Pooled ELi kõige ohtlikumatest kuritegelikest võrgustikest on seotud vägivaldse **ebaseadusliku uimastikaubandusega**. Kuigi EL on eelkõige **Euroopa Liidu Uimastiameti** volituste laiendamise kaudu hiljuti intensiivistanud oma võitlust sellise kuritegevuse vastu,[70] on vaja võtta täiendavaid meetmeid. Komisjon teeb tihedat koostööd liikmesriikidega, et teha ettepanek uue **ELi narkostrateegia** kohta. Samuti vaatab komisjon läbi **uimastite lähteaineid käsitleva õigusraamistiku** ja esitab **ELi tegevuskava ebaseadusliku uimastikaubanduse vastu võitlemiseks**, et lõhkuda uimastite liikumisteid ja ärimudeleid. **Euroopa sadamate liidu avaliku ja erasektori partnerlust** sadamate tugevdatud kaitse valdkonnas laiendatakse väiksematele ja siseveesadamatele ning tagatakse meresõidu turvalisuse normide täitmine. Tunnistades uimastikaubanduse suurt kohalikku mõju, jätkab komisjon tasakaalustatud, tõenditel põhineva ja valdkondadevahelise uimastipoliitika toetamist, millega kaasneb ootamatuteks uimastivoogudeks, eelkõige sünteetilisteks opioididekс, valmisolek.

Inimeste ärakasutamise vastu võitlemiseks on EL vastu võtnud uued normid[71] ja avaldab **inimkaubanduse vastu võitlemise uuendatud ELi strateegia** (2026–2030), mis hõlmab kõiki etappe alates ennetamisest kuni süüdistuse esitamiseni ning milles keskendutakse ohvriabile nii ELi kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Komisjon juhib koos peamiste partneritega ja koostöös Europoli, Eurojusti ja Frontexiga uue, rändajate ebaseadusliku üle piiri toimetamise vastu võitlemise ülemaailmse liidu kaudu jõupingutusi **rändajate smugeldamise** vastases võitluses, sealhulgas veebis. Komisjoni ettepanekud smugeldamise vastase võitluse kohta[72] tuleks viivitamata vastu võtta ja rakendada. Lisaks on komisjon pärast **veoettevõtjate meetmepaketi**[73] vastuvõtmist laiendanud välismaiste ametiasutuste ja ettevõtjate teavitamist ning jätkab koostööd lennundussektori ja tsiviillennundusorganisatsioonidega,[74] et suurendada teadlikkust rändajate smugeldamisest õhuteed pidi[75].

Keskkonnakuriteod ohustavad pikas perspektiivis keskkonda, rahvatervist ja majandust. Komisjon toetab liikmesriike keskkonnakuritegude direktiivi[76] rakendamisel ning tugevdab selle valdkonna operatiivvõrgustikke ja meetmeid[77]. Väga oluline on jõuline täitmise tagamine. Lisaks aitab hiljuti vastu võetud Euroopa Nõukogu konventsioon keskkonna kaitsmise kohta kriminaalõiguse kaudu[78] tagada, et nii Euroopas kui ka mujal tehakse keskkonnakuritegudega võitlemiseks suuri ja võrreldavaid jõupingutusi.

---

[70] COM(2023) 641 final.

[71] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1712, millega muudetakse direktiivi 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset (ELT L, 2024/1712, 24.6.2024.

[72] COM(2023) 755 (final) ja COM(2023) 754 (final).

[73] Meetmepakett, et tõkestada kommertstranspordivahendite kasutamist ELi suunduva ebaseadusliku rände hõlbustamisel.

[74] Sealhulgas Rahvusvaheline Tsiviillennunduse Organisatsioon (ICAO).

[75] Komisjon toetab ka seda, et võetakse vastu määrus, mida kohaldatakse selliste veoettevõtjate suhtes, kes hõlbustavad inimkaubandust või rändajate ebaseaduslikku üle piiri toimetamist või osalevad selles (COM(2021) 753 final).

[76] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1203, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu (ELT L, 2024/1203, 30.4.2024).

[77] Keskkonnaõiguse rakendamise ja jõustamise ELi võrgustik (IMPEL), Euroopa prokuröride võrgustik keskkonnaküsimustes (ENPE), EnviCrimeNet ja ELi kohtunike foorum keskkonnaküsimustes (EUFJE).

[78] Ekspertide komitee, mis tegeleb keskkonna kaitsmisega kriminaalõiguse kaudu (PC-ENV) – Euroopa Kriminaalasjade Komitee.

Kriminaalõiguslikud meetmed

Kuritegevus ja terrorism võivad mõjutada igaüht, mistõttu on oluline toetada ja kaitsta **ohvrite** õigusi, et vähendada kahju ning suurendada üldist julgeolekut ja usaldust ametiasutuste vastu. Tuginedes kuriteoohvrite õiguste direktiivile, esitab komisjon uue **ohvrite õiguste strateegia**.

ELi kriminaalõigussüsteemid vajavad tekkivate ohtudega tegelemiseks tulemuslikke vahendeid. Selle saavutamiseks on komisjon kokku kutsunud **ELi kriminaalõiguse tulevikku käsitleva kõrgetasemelise foorumi**. Foorumil osalevad liikmesriigid, Euroopa Parlament, ELi ametid ja organid ning muud asjaomased sidusrühmad. Selle eesmärk on arutada viise, kuidas tagada, et meie kriminaalõigussüsteemid oleksid muutuvate probleemide korral tulemuslikud, õiglased ja vastupidavad, ning tugevdada samal ajal õigusalast koostööd ja suurendada vastastikust usaldust, sealhulgas digitaliseerimise kaudu[79].

Põhimeetmed

Komisjon:

- **esitab 2026. aastal seadusandliku ettepaneku organiseeritud kuritegevust käsitlevate ajakohastatud normide kohta**
- **esitab 2025. aastal seadusandliku ettepaneku uimastite lähteaineid käsitleva õigusraamistiku läbivaatamiseks**
- **esitab 2025. aastal seadusandliku ettepaneku sätestada ühised kriminaalõigusnormid ebaseadusliku tulirelvadega kauplemise kohta**
- **hindab vajadust vaadata läbi pürotehnika direktiiv ja tsiviilotstarbeliste lõhkeainete direktiiv**
- **hindab vajadust veelgi tugevdada Euroopa uurimismäärust ja Euroopa vahistamismäärust**
- **esitab 2026. aastal uue inimkaubanduse vastu võitlemise ELi strateegia**
- **esitab 2026. aastal uue ohvrite õiguste strateegia**
- **koostab 2027. aastaks ELi tegevuskava laste kaitsmiseks kuritegevuse eest**
- **esitab 2025. aastal ELi tegevuskava ebaseadusliku uimastikaubanduse vastu võitlemiseks**
- **esitab 2026. aastal ebaseadusliku tulirelvakaubanduse vastase ELi tegevuskava**
- **laiendab alates 2025. aastast ELi sadamate liitu**
- **võtab 2026. aastal vastu digiteenuste määruse kohased alaealiste kaitse suunised**
- **esitab 2026. aastal küberkiusamise vastase ELi tegevuskava**

Liikmesriike kutsutakse üles:

- **võtma 2026. aasta lõpuks täielikult üle uued normid kriminaaltulu tuvastamise ja konfiskeerimise kohta ning kasutama ära kõik nende pakutavad võimalused**
- **rakendama kuritegevuse sisseimbumise vastases võitluses haldusalast lähenemisviisi**
- **looma rahapesuvastaseid avaliku ja erasektori partnerlusi**
- **üle võtma ja täielikult rakendama naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise direktiivi**

Euroopa Parlamenti ja nõukogu kutsutakse üles:

[79] Eelkõige online andmevahetuse kaudu e-õiguskeskkonnas (eCODEX) ja kolmandate riikide kodanike kohta Euroopa karistusregistrite infosüsteemi (ECRIS-TCN) loomise kaudu.

- **liikuma läbirääkimiste suunas määruse üle, millega kehtestatakse normid laste seksuaalse väärkohtlemise ennetamiseks ja tõkestamiseks, ning direktiivi üle, mis käsitleb laste seksuaalse kuritarvitamise ja ärakasutamise ning laste seksuaalset kuritarvitamist kujutava materjali vastast võitlust**
- **viima lõpule läbirääkimised korruptsioonivastast võitlust käsitleva direktiivi üle**

6. Võitlus terrorismi ja vägivaldse äärmusluse vastu

Tutvustame terviklikku terrorismivastase võitluse tegevuskava, et hoida ära radikaliseerumist, kindlustada veebi- ja avalik ruum, piirata rahastamiskanaleid ning reageerida rünnakutele nende toimumise korral.

Terrorismiohu tase ELis on endiselt kõrge. See on tihedalt seotud geopoliitiliste sündmuste, uute tehnoloogiate ja terrorismi rahastamise uute vahendite ülekanduva mõjuga. Peame tagama, et EL on hästi valmis ohtude prognoosimiseks, radikaliseerumise ennetamiseks (nii internetis kui ka väljaspool seda), kodanike ja avaliku ruumi kaitsmiseks rünnakute eest ning tulemuslikuks reageerimiseks rünnakutele, kui need toimuvad. 2025. aastal esitatakse **uus ELi tegevuskava terrorismi ja vägivaldse äärmusluse ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks**, et näha ette ELi edasised meetmed. Kooskõlas uue tegevuskavaga allkirjastavad EL ja Lääne-Balkani riigid 2025. aastal uue **ühise tegevuskava** terrorismi ja vägivaldse äärmusluse ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks.

Radikaliseerumise ennetamine ja inimeste kaitse internetis

Sarnaselt organiseeritud kuritegevuse vastasele võitlusele algab võitlus terrorismi ja vägivaldse ekstremismiga **võitlusest selle algpõhjustega**. **ELi radikaliseerumise ennetamise teadmuskeskus** suurendab oma toetust valdkonna spetsialistidele ja poliitikakujundajatele uute **terviklike ennetusvahendite** abil, et võimaldada haavatavate isikute, eelkõige alaealiste korral ohud varakult tuvastada ja sekkuda. Radikaliseerumine toimub sageli vanglates ja selleks, et aidata liikmesriikidel probleemi lahendada, esitab komisjon uued soovitused.

Terroristid ja vägivaldsed äärmuslased kasutavad digiplatvorme terroristliku ja kahjuliku sisu levitamiseks, rahaliste vahendite kogumiseks ja värbamiseks. Haavatavaid kasutajaid, eelkõige alaealisi, radikaliseeritakse internetis murettekitavalt kiiresti. **Terroristliku veebisisu määrus** on aidanud võidelda terroristliku veebisisu leviku vastu, võimaldades kiiresti eemaldada kõige jõhkrama ja ohtlikuma materjali[80]. Komisjon hindab praegu selle toimimist ja parimaid võimalusi selle raamistiku tugevdamiseks.

Muudetakse **ELi kriisiprotokolli** õiguskaitseasutuste ja tehnoloogiatööstuse ühiseks ja kiireks reageerimiseks terrorirünnakule, et tagada skaleeritavus ja paindlikkus terrorirünnakute kasvavale internetimõõtmele reageerimisel. ELi internetifoorum on ka edaspidi peamine võimalus vabatahtlikuks koostööks tehnoloogiatööstusega, et võidelda terroristliku ja kahjuliku veebisisu vastu. Peale selle osaleb komisjon rahvusvahelistes algatustes, nagu Christchurch Call Foundation ja ülemaailmne terrorismivastase võitluse internetifoorum (GIFCT).

Terrorismi rahastamise vastu võitlemine

Terroristid rahastavad oma tegevust ühisrahastamiskampaaniate, krüptovarade, neopankade või veebipõhiste makseplatvormide kaudu. Õiguskaitseasutused peavad need rahavood avastama ja neid uurima. Selleks on vaja vahendeid ja eksperditeadmisi. Siin on oluline roll **terrorismivastase võitluse finantsuurijate võrgustikul**. Komisjon uurib võimalust luua **uus**

[80] 31. detsembriks 2024 oli välja antud 1 426 eemaldamiskorraldust terroristliku sisu eemaldamiseks või sellele juurdepääsu blokeerimiseks ning valdav enamik neist oli suunatud džihaaditerroristide sisu vastu, kuid osa ka parempoolse terroristliku sisu vastu.

kogu ELi hõlmav süsteem terrorismi rahastamise jälgimiseks, mis hõlmaks ELi-siseseid ja SEPA tehinguid, krüptovarade ülekandeid, internetipõhiseid ja elektroonilisi makseid. Süsteemi täiendaks Euroopa Liidu ja Ameerika Ühendriikide vaheline leping terrorismi rahastamise jälgimise programmi (TFTP) kohta.

ELi eelarvet tuleb **kaitsta väärkasutuse eest, mille eesmärk on propageerida radikaalseid/äärmuslikke seisukohti** liikmesriikides. Muudetud **finantsmäärusesse** on nüüd ELi rahastamisest ilmajätmise põhjusena lisatud süüdimõistmine õhutamise eest diskrimineerimisele, vihkamisele või vägivallale. Komisjon uurib jätkuvalt vahendite täieliku ärakasutamise parimaid viise, sealhulgas võimalike toetusesaajate valimisel. ELi eelarve kaitsmine sõltub ka tihedast koostööst ja teabevahetusest riiklike ametiasutuste, ELi ametite ja organitega.

Kaitse rünnakute eest

Lisaks radikaliseerumise ennetamisse tehtavatele investeeringutele on kodanike kaitsmisel oluline piirata terroristide ja kurjategijate rünnakute toimepanemise võimalusi. Meetmeid on vaja võtta nii terroristide käsutuses olevate vahendite kasutamise tõkestamiseks kui ka rünnakuohus olevate sihtmärkide kaitsmiseks.

Komisjon **vaatab** lisaks tulirelvi käsitlevatele meetmetele **läbi ka normid lõhkeainete lähteainete** kohta, et lisada neisse suure riskiga kemikaalid. **Avalik ruum** on endiselt kõige levinum terrorirünnakute sihtmärk, eelkõige üksiktegutsejate jaoks. Selleks et kaitsta inimesi kahju eest, tugevdatakse **ELi kaitsejulgeoleku nõustajate programmi**, et viia liikmesriikide taotlusel läbi avaliku ruumi, elutähtsa taristu ja suure riskiga sündmuste haavatavuse hindamisi, mida rahastatakse Sisejulgeolekufondi kaudu ELi eelarvest. EL püüab suurendada avaliku ruumi kaitseks eraldatavaid rahalisi vahendeid. Komisjon pakub liikmesriikide ametiasutustele ja eraettevõtjatele toetust sihtotstarbeliste suuniste ja vahendite, näiteks avaliku ruumi kaitse teadmuskeskuse[81] kaudu, ning alates 2020. aastast on avaliku ruumi kaitse toetamiseks kättesaadavaks tehtud juba 70 miljonit eurot.

Komisjon uurib ka võimalust kehtestada organisatsioonidele nõuded kaaluda või kasutada avalikult juurdepääsetavates kohtades ning koostöös kohalike omavalitsuste ja erasektori partneritega turvameetmeid.

Võttes arvesse ilmseid haavatavusi, lähtub komisjon oma tegevuses juudi kogukonna kaitsmisel ka tulevikus **ELi strateegiast antisemitismi vastu võitlemiseks ja juudi eluviisi edendamiseks (2021–2030)**. Samuti tagab komisjon asjakohaste vahendite olemasolu, et toetada liikmesriike **moslemivastase viha** vastu võitlemisel.

Droonide kasutamine spionaažiks ja rünnakuteks on üha suurem julgeolekuprobleem. Komisjon töötab välja **droonitõrjesüsteemide ühtlustatud testimismetoodika**, loob **droonitõrje tippkeskuse** ning hindab vajadust ühtlustada liikmesriikide õigusakte ja menetlusi[82].

Terroristist välisvõitlejad

Selleks et tuvastada ELi välispiiril terroristist välisvõitlejad, kes naasevad või sisenevad liidu territooriumile, on vaja andmeid isikute kohta, kes kujutavad endast terrorismiohtu. Selleks tugevdavad komisjon ja Europol **koostööd peamiste kolmandate riikidega, et saada isikute kohta, kes võivad kujutada endast terrorismiohtu**, sealhulgas terroristist välisvõitlejate kohta **biograafilisi ja biomeetrilisi andmeid**, mille saab seejärel sisestada Schengeni

[81] Avaliku ruumi kaitse teadmuskeskus.

[82] 2023. aasta teatises „Droonidest tulenevate võimalike ohtude tõrjumine“ esitatud põhimeetmete alusel (COM(2023) 659 final).

infosüsteemi täielikult kooskõlas kohaldatava ELi ja riikliku õigusraamistikuga. Seetõttu on äärmiselt oluline, et liikmesriigid kasutaksid kõiki olemasolevaid vahendeid. Nende hulka kuulub kogu asjakohase teabe sisestamine **SISi**, biomeetriliste kontrollide tõhustamine ja kõigi isikute kohustuslik süstemaatiline kontroll ELi välispiiridel[83]. Lisaks saavad liikmesriikide piirivalveasutused toetuda Frontexi välja töötatud **ühistele riskinäitajatele**, kui nad teevad kindlaks ja hindavad võimalike terroristist välisvõitlejate kahtlase reisimise ohtu.

Selleks et tagada liikmesriikidele juurdepääs Daeshi/ISILi poolt toime pandud kuritegude eest vastutusele võtmise edendamise ÜRO uurimisrühma (UNITAD) kogutud **lahinguvälja asitõenditele** terroristist välisvõitlejate vastutusele võtmiseks, hindavad komisjon ja Eurojust võimalust säilitada need tõendid Eurojusti raskete rahvusvaheliste kuritegude tõendite andmebaasis. Lisaks jätkab uus Euroopa **õigusalane terrorismivastase võitluse register** liikmesriikide õigusasutuste toetamist piiriüleste seoste kiirel tuvastamisel terrorismijuhtumite puhul.

Põhimeetmed

Komisjon:

- **võtab 2025. aastal vastu uue ELi tegevuskava terrorismi ja vägivaldse äärmusluse ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks**
- **allkirjastab 2025. aastal koos Lääne-Balkani riikidega uue ühise tegevuskava terrorismi ja vägivaldse äärmusluse ennetamiseks ja nende vastu võitlemiseks**
- **töötab koos ELi teadmuskeskusega välja uue tervikliku ennetusvahendi**
- **hindab 2026. aastal terroristliku veebisisu määruse kohaldamist**
- **muudab 2025. aastal ELi kriisiprotokolli**
- **esitab 2026. aastal seadusandliku ettepaneku vaadata läbi määrus lõhkeainete lähteainete turustamise ja kasutamise kohta**
- **uurib võimalust luua uus kogu ELi hõlmav süsteem terrorismi rahastamise jälgimiseks**

Liikmesriike kutsutakse üles:

- **tõhustama biomeetrilisi kontrolle ja tegema kohustuslikke süstemaatilisi kontrolle ELi välispiiridel**
- **kasutama täiel määral ära õigusalast terrorismivastase võitluse registrit**

7. EL kui tugev ülemaailmne julgeolekupartner

Selleks et suurendada ELi julgeolekut, tugevdame operatiivkoostööd partnerluste kaudu peamiste piirkondadega, nagu meie laienemis- ja naabruspoliitika partnerid, Ladina-Ameerika ja Vahemere piirkond. Rahvusvahelises koostöös võetakse arvesse ELi julgeolekuhuve, sealhulgas ELi vahendite ja instrumentide ulatuslikuma kasutamise kaudu.

Viimased aastad on näidanud, et ELi välis- ja sisejulgeoleku vahel on olemuslik seos. Venemaa agressioonisõjal Ukraina vastu, konfliktil Gazas, olukorral Süürias ja uutel konfliktidel kogu maailmas on olnud oluline ülekanduv mõju ELi sisejulgeolekule. Selleks et võidelda ülemaailmse ebastabiilsuse mõjuga liidu sisejulgeolekule, **peab EL aktiivselt kaitsma oma julgeolekuhuve** ning tegelema väliste ohtudega, lõhkuma salakaubaveo marsruute ja kaitsma strateegilist huvi pakkuvaid koridore, näiteks kaubateid. Samal ajal on EL edasi partnerriikide

[83] Täielikus kooskõlas Schengeni piirieeskirjade ja taustakontrolli määrusega.

tugev liitlane, kes teeb koostööd, et tugevdada ülemaailmset julgeolekut ja suurendada vastastikust vastupanuvõimet ohtudele.

Viimastel aastatel on EL astunud märkimisväärseid samme, et tõhustada oma julgeolekualast koostööd. EL on sõlminud partnerriikidega õiguskaitsealase operatiivkoostöö ja õigusalase koostöö lepingud ning muud liiki kokkulepped. Ta tegutseb aktiivselt selle nimel, et sõlmida täiendavaid rahvusvahelisi lepinguid vastavalt nõukogu läbirääkimisjuhistele ning suutlikkuse suurendamise algatusi, mida toetavad ELi ametid ja organid. Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrument „Globaalne Euroopa“ on samuti väga oluline, et tugevdada koostöös partnerriikidega julgeolekut.

Reeglitel põhinev rahvusvaheline kord on ülemaailmse julgeoleku tugevdamise nurgakivi. Julgeolekudialoogid, sealhulgas temaatilised dialoogid, on hädavajalikud, et neid jõupingutusi tugevdada. Tulemuslike julgeolekulahenduste väljatöötamiseks on otsustava tähtsusega **julgeoleku- ja kaitsevaldkonna strateegilise kompassi** rakendamine koos kahe- ja mitmepoolsete koostööraamistikega, nagu stabiliseerimis- ja assotsieerimislepingud ja assotsieerimislepingud, ning koostöö selliste organisatsioonidega nagu ÜRO ja NATO. EL jätkab tegutsemist mitmepoolsetel foorumitel[84] ning tõhustab koostööd asjaomaste rahvusvaheliste ja piirkondlike organisatsioonide ja raamistikega, sealhulgas NATO, ÜRO, Euroopa Nõukogu, Interpoli, G7, OSCE ja kodanikuühiskonnaga.

Piirkondlik koostöö

Esmajärjekorras on poliitiline ja geostrateegiline kohustus pakkuda ka edaspidi ELi vankumatut toetust **Ukrainale** ning tugevdada **ELi laienemisprotsessis osalevate riikide** julgeolekut ja vastupanuvõimet. ELi julgeoleku toetamine peaks käima käsikäes **kandidaatriikide kiirendatud integreerimisega ELi julgeolekustruktuuri** ja paralleelselt nende piirkondliku koostöö tugevdamisega. Komisjon kasutab ELi laienemispoliitikat, et toetada ELi kandidaatriikide ja potentsiaalsete kandidaatriikide suutlikkust reageerida ohtudele, suurendada operatiivkoostööd ja teabevahetust ning tagada kooskõla ELi põhimõtete, õigusaktide ja vahenditega. Ühinemiseelse abi instrument (IPA III) ning Ukraina rahastu, Moldova rahastu ja Lääne-Balkani reformi- ja kasvurahastu on üliolulised julgeoleku tugevdamisel nii kandidaatriikides kui ka potentsiaalsetes kandidaatriikides.

EL integreerib rohkem ELi julgeolekustruktuuri ka **naabruspoliitika partnerid**. Lähtudes **uuest Vahemere kokkuleppest** ja tulevasest **Musta mere strateegilisest lähenemisviisist**, püüab liit jätkata piirkondlikku koostööd ja julgeolekumõõtmega kahepoolsete strateegiliste partnerluste loomist, vajaduse korral koos korrapäraste kõrgetasemeliste julgeolekudialoogidega. Tugevdatakse operatiivkoostööd Põhja-Aafrika, **Lähis-Ida ja Pärsia lahe** piirkonna riikidega, eelkõige sellistes valdkondades nagu võitlus terrorismi, rahapesu, tulirelvadega kaubitsemise ja uimastitootmise ja -kaubanduse (eelkõige Captagoni) vastu.

Selleks et tõkestada terrorismi ja kuritegevuse sagenemist ning selle võimalikku ülekanduvat mõju **Sahara-taguses Aafrikas, eelkõige Sahelis, Aafrika Sarve piirkonnas ja Lääne-Aafrikas**, tugevdab EL toetust Aafrika Liidule, piirkondlikele majandusühendustele ja piirkonna riikidele. Kooskõlas Euroopa Liidu merendusjulgeoleku strateegiaga[85] tugevdab EL Aafrika riikide ja piirkondliku koostöö toetamise kaudu koostööd **Guinea lahe, Punase mere ja India ookeani** piirkonnas, et võidelda salakaubaveo ja piraatluse vastu, toetades ELi

[84] Ülemaailmne terrorismivastase võitluse foorum, ülemaailmne Daeshi-vastane koalitsioon, ülemaailmne terrorismivastase võitluse internetifoorum (GIFCT), Christchurch Call Foundation, sünteetiliste uimastite põhjustatud ohtudega tegelemise ülemaailmne koalitsioon.
[85] JOIN(2023) 8 final.

koordineeritud merelise kohaloleku kontseptsiooni ning Merenduse Valdkonna Analüüside ja Operatsioonide Keskuse narkootikumidevastase võitluse töörühma.

Ladina-Ameerika ja Kariibi piirkonna riikidega tugevdab EL operatiivkoostööd, et lammutada ja kohtu ette viia suure riskiga kuritegelikud võrgustikud ning tõkestada ebaseaduslikku tegevust ja lõhkuda salakaubaveo marsruute selliste koostööraamistike tõhustamise kaudu nagu ELi ja Ladina-Ameerika sisejulgeoleku komitee ning ELi ja Ladina-Ameerika sisejulgeoleku komitee uimastialane koordineerimis- ja koostöömehhanism. Prioriteetide hulka kuuluvad logistikakeskuste vastupanuvõime ja partnerlused ning rahavoogude jälgimise lähenemisviisid. EL toetab Ameerika politseiühenduse (AMERIPOL) arendamist, et muuta see Europoli piirkondlikuks vasteks ning tugevdada liikmesriikide ja kõnealuse piirkonna õigusalast koostööd. EL teeb koostööd ka **Lõuna- ja Kesk-Aasia** riikidega selliste ühiste julgeolekuprobleemide lahendamisel, mis on seotud terrorismi, ebaseaduslike kaupadega kauplemisega, sealhulgas uimastikaubandus, inimkaubanduse ja rändajate smugeldamisega.

Lisaks toetab EL piirkondlikke koostööraamistikke kolmandates riikides, et aidata neil paremini peatada salakaubavedu selle lähtekohas kooskõlas jagatud vastutuse põhimõttega kogu kuritegeliku tarneahela eest. Samuti annab EL oma panuse, et aidata tugevdada välisriikides asuvate logistikakeskuste turvalisust, koordineerides **ühiskontrolle kolmandate riikide sadamates**.

Operatiivkoostöö

Strateegia **„Global Gateway“** raames toetatakse kestlikke ja kvaliteetseid taristuprojekte digi-, kliima- ja energeetika-, transpordi-, tervishoiu-, haridus- ja teadussektoris. Komisjon lisab nüüd vajaduse korral tulevastesse strateegia „Global Gateway“ investeeringutesse julgeolekukaalutlused. See hõlmab ELi ja tema partnerriikide strateegilise sõltumatuse jaoks elulise tähtsusega algatusi, näiteks taristuprojekte, mis hõlmavad turvalisuse hindamist ja riskimaandamismeetmeid.

Komisjon jätkab **Europoli ja Eurojustiga tehtavat koostööd käsitlevate lepingute sõlmimist ELi ja kolmandate riikide**, eelkõige Ladina-Ameerika riikide vahel.

Lisaks on ELi mittekuuluvate riikide ennetav osalemine **EMPACT**is üks tõhusamaid vahendeid operatiivkoostöö tugevdamiseks. EL kavatseb veelgi soodustada kolmandate riikide, eelkõige Lääne-Balkani riikide, idanaabruse, Sahara-taguse Aafrika, Põhja-Aafrika, Lähis-Ida, Ladina-Ameerika ja Kariibi mere piirkonna riikide osalemist raamistikus. Veel üks vahend kolmandate riikidega tehtava koostöö tõhustamiseks kuritegevuse vastu võitlemisel on liikmesriikidevahelised operatiivrakkerühmad, mida koordineerib Europol ja kus kolmandad riigid saavad osaleda. Komisjoni eesmärk on viia lõpule ka läbirääkimised **ELi ja Interpoli** rahvusvahelise lepingu[86] üle, mis tagaks ühtsema lähenemisviisi ülemaailmsetele julgeolekuohtudele ja piiriülesele kuritegevusele.

Liit peab olema kohapeal esindatud Euroopa tiimi lähenemisviisi kaudu. Liidu ja liikmesriikide ekspertidel on oluline roll selles, et liidu välistegevuse meetmed tugineksid usaldusväärsele teabele ning oleksid koordineeritud ja reageerimisvõimelised. Selleks et viia see lähenemisviis järgmisele tasandile, tugevdab komisjon välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja toetusel **kontaktvõrgustikke** ning hõlbustab piirkondlike **Europoli ja Eurojusti kontaktametnike** lähetamist vastavalt liikmesriikide operatiivvajadustele.

EL püüab Europoli ja Eurojusti toel **ühiste uurimisrühmade** kaudu teha kolmandates riikides tihedamat õiguskaitsealast operatiivkoostööd ja õigusalast koostööd, edendada reaalajas teabe

[86] Nõukogu 19. juuli 2021. aasta otsus (EL) 2021/1312 ja nõukogu 19. juuli 2021. aasta otsus (EL) 2021/1313.

jagamist ja ühisoperatsioone. Komisjon toetab liikmesriike ka **ühiste teabeühenduskeskuste** loomisel, mis koondavad eksperte ja kohalikke õiguskaitseasutusi strateegilistes kolmandates riikides.

Ühise välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP) vahendid

Ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) missioonide potentsiaali kasutatakse ära ka selleks, et paremini kindlaks teha ja kõrvaldada ELi sisejulgeolekut ähvardavaid välisohte kooskõlas neile missioonidele nõukogu antud volitustega. Kolmandate riikide suutlikkuse suurendamiseks toetavad välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning komisjon ÜJKP meetmeid sihtotstarbeliste rahastamisvahenditega ja selgitavad välja kõik sobivad rahastamisvõimalused.

ELi piiravad meetmed on hästi toimiv ÜVJP vahend, mida kasutatakse ka terrorismivastases võitluses. Nõukogu võiks välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja, liikmesriikide või komisjoni soovituste põhjal hinnata, kuidas saaks muuta ELi kehtivad autonoomsed piiravad meetmed (ELi terroristiloetelu) tulemuslikumaks, operatiivsemaks ja paindlikumaks. Lisaks võiks kaaluda kuritegelike võrgustike vastu suunatud täiendavate piiravate meetmete võtmist kooskõlas ÜVJP eesmärkidega.

Viisapoliitika ja teabevahetus

ELi viisapoliitika on peamine vahend, mille kaudu tehakse koostööd kolmandate riikidega ja kindlustatakse meie piire, kontrollides ELi sisenemist ja kehtestades selleks vajalikud tingimused. Komisjon kaasab tulevase ELi viisapoliitika strateegia kaudu **julgeolekukaalutlused täielikult ELi viisapoliitikasse**. Komisjon teeb kaasseadusandjatega koostööd, et võtta vastu ettepanek viisanõudest vabastamise peatamise korra läbivaatamise ja ühtlustamise kohta, eelkõige konkreetsetel juhtudel, kui viisavabadust on kuritarvitatud[87]. Kolmandaid riike kutsutakse üles jagama ELi infosüsteemidesse ja andmebaasidesse sisestatavat teavet isikute kohta, kes võivad kujutada endast julgeolekuohtu.

Selleks et poliitikat koordineerida ning tõhusamat, kiiremat ja sujuvamat koostööd võimaldavaid jõupingutusi intensiivistada, töötab komisjon selle nimel, et kehtestada **andmevoo kord**, ning uurib võimalusi õiguskaitse ja piirihalduse eesmärgil toimuva **teabevahetuse parandamiseks** usaldusväärsete kolmandate riikidega kooskõlas põhiõiguste ja andmekaitse normidega.

Põhimeetmed

Komisjon:

- **sõlmib ELi ja prioriteetsete kolmandate riikide vahelised Europoli ja Eurojustiga tehtavat koostööd käsitlevad rahvusvahelised lepingud**
- **julgustab partnerriike osalema EMPACTis organiseeritud kuritegevuse ja terrorismi vastases võitluses**
- **toetab ELi ameteid ja organeid partnerriikidega töökorra kehtestamisel ja tugevdamisel**
- **kajastab ELi viisapoliitikas tulevase viisastrateegia kaudu põhjalikumalt julgeolekukaalutlusi**
- **tugevdab õiguskaitse ja piirihalduse eesmärgil teabevahetust usaldusväärsete kolmandate riikidega**

[87] COM(2023) 642 final.

Komisjon teeb koostöös liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindajaga järgmist:

- **kasutab ära kõik ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika (ÜJKP) tsiviilmissioonide võimalused**
- **koordineerib 2027. aastaks ühiskontrolle kolmandate riikide sadamates**

Komisjon teeb koostöös liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ning liikmesriikidega järgmist:

- **tugevdab Euroopa tiimi lähenemisviisi raames kontaktvõrgustikke ja koostööd**
- **loob alates 2025. aastast kolmandates riikides ühised operatiivrühmad ja teabeühenduskeskused**

Euroopa Parlamenti ja nõukogu kutsutakse üles:

- **viima lõpule läbirääkimised viisanõudest vabastamise ajutise peatamise korra läbivaatamise üle**

8. Kokkuvõte

Ebakindlas maailmas tuleb suurendada liidu suutlikkust julgeolekuohte prognoosida, ennetada ja neile reageerida.

Ei piisa üksnes sellest, et reageerida kriisidele siis, kui need on juba tekkinud. Peame suurendama oma teadlikkust ning omama ohtudest ja nende kujunemisest täielikku ülevaadet. Peame tagama, et meie vahendid ja suutlikkus on ülesannete kõrgusel.

Käesolevas strateegias üksikasjalikult kirjeldatud terviklikud meetmed aitavad muuta liitu maailma mastaabis tugevamaks ning luua liidu, mis suudab oma julgeolekuvajadusi prognoosida, planeerida ja täita, mis suudab tulemuslikult reageerida sisejulgeolekut ähvardavatele ohtudele ja võtta süüdlased vastutusele ning kaitseb oma avatud, vaba ja jõukat ühiskonda ja demokraatiat.

Selleks peab EL muutma oma sisejulgeolekualast mõtteviisi. Töötame selle nimel, et aidata edendada uut ELi julgeolekukultuuri, kus julgeolekukaalutlusi võetakse arvesse kõigis meie õigusaktides, tegevuspõhimõtetes ja programmides alates kavandamisest kuni rakendamiseni ning kus poliitikavaldkondade vaheline koostöö avab meile uued võimalused.

See ei ole ainult ühe institutsiooni, valitsuse või osaleja ülesanne. See on Euroopa ühine ettevõtmine.